

Kommunal beredskapsplikt

Hemsedal kommune

Oppdatert versjon

Sammendrag

Bestilling

Kontrollutvalget
sak 07/22
6. januar 2022

Formål

Vurdere om kommunen har et tilfredsstillende beredskapsarbeid i samsvar med gjeldende regelverk.

Problemstilling

- Etterlever kommunen kravene til kommunal beredskapsplikt?

Metode og praktisk gjennomføring

Prosjektet er gjennomført av revisjonens egne ansatte på bakgrunn av kravene som stilles til gjennomføring av forvaltningsrevisjon som prosjekt i "RSK001 Standard for forvaltningsrevisjon".

Informasjonen som er presentert i dette prosjektet, er hentet inn gjennom dokumentanalyse og en spørreundersøkelse. Spørreundersøkelsen ble gjennomført ved bruk av Questback. Undersøkelsen rettet seg mot de personer som er gitt en rolle og et ansvar i kommunens beredskapsarbeid i en «beredskaps-/krisesituasjon».

Denne rapporten er oppdatert etter første høringsrunde og behandling i kontrollutvalgets møte 6. juni 2023. Se kap 1.2, Gjennomføring av prosjektet for mer informasjon.

Revisjonskriterier

Som kilder for revisjonskriteriene i dette prosjektet har vi i hovedsak benyttet sivilbeskyttelsesloven, forskrift om kommunal beredskapsplikt og utvalgte veiledere fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB).

De utledede revisjonskriteriene er listet opp i kapittel 3, og i vedlegg 4 fremgår selve utledningen av disse.

Oppsummering og konklusjoner

Det fremstår som om kommunens arbeid og organisering på beredskapsområdet i all hovedsak harmonerer med anbefalingene, prinsippene og de generelle føringene som statlige myndigheter stiller til kommunene. Kommunens ledere svarer i spørreundersøkelsen at de opplever at kommunens beredskaps- og kriseledelse er godt rustet til å håndtere beredskapssituasjoner.

Kommunen har utarbeidet en beredskapsplan for kommunen, som sist ble vedtatt i 2022, revideres årlig, og er gjort tilgjengelig for publikum på kommunen nettsider. Mange av kommunens tiltakskort rettet mot ulike beredskapsroller har ikke innhold, og det anbefales at det gjennomføres en gjennomgang av samtlige tiltakskort i kommunens beredskapsplan.

Det anses som en styrke at kommunen deltar i flere samarbeidsorganer med andre Hallingdalskommuner, hvor de kan dele erfaringer og utfordringer.

Det er ikke dokumentert at der foreligger et system som sikrer opplæring og tilstrekkelig kvalifikasjon for alle som er tiltenkt en rolle i kommunens krisehåndtering i tråd med kravene i forskrift. Det anbefales derfor at kommunen utarbeider et slikt system, som også vil harmonere med kommunens ambisjoner i sitt planverk.

Det er ikke fremlagt nok dokumentasjon fra oppvekstsektoren til å kunne vurdere hvorvidt sektoren har et relevant planverk innenfor beredskapsområdet. Hvis den fremlagte dokumentasjonen viser det totale bildet på beredskapsarbeidet som er gjort for oppvekstsektoren fremstår det som åpenbart at det er behov for å gjennomgå, utarbeide, implementere og ikke minst øve på beredskap. Det vises her også til Utdanningsdirektoratets veileder i beredskapsplanlegging

Planverk på helseområdet er omfangsrikt, og anses å svare til kravene på området. Det er positivt at kommunen har trukket på dette som del av sin håndtering av Covid-19 pandemien, og for å håndtere ulykkeshendelser av ulike størrelser som kan ramme en kommune som Hemsedal.

Basert på dokumentasjonen revisjonen har mottatt svarer kommunen på lovgivers krav til øvingsfrekvens, og det anses som særlig positivt at kommunen øvde gjentatte ganger på TISK under pandemien. Revisjonen er også forelagt evalueringer i tråd med lovgivers forventninger i flere av de siste års hendelser og øvelser.

Evaluering i ettertid er en sentral måte for kommunen å nyttiggjøre seg av kunnskapen og erfaringen man gjør seg i etter hendelser og øvingssituasjoner, og vil være en viktig komponent i å sørge for at kommunens risiko- og vesentlighetsanalyser og beredskapsplaner er basert på utprøvd kunnskap.

Anbefalinger

Med bakgrunn i vår gjennomgang vil vi anbefale kommunedirektøren i Hemsedal kommune følgende:

- Påse å skriftlig dokumentere at ansatte gis opplæring i krisehåndtering
- Vurdere å revidere beredskapsplanens tiltakskort
- Vurdere å revidere oppvekstsektorens eksisterende planverk

Et utkast til ny oppdatert rapport har blitt oversendt kommunedirektøren til uttalelse. Kommunedirektørens uttalelse av 24. august 2023 er vedlagt rapporten.

Innhold

1.	Innledning	5
1.1.	Bakgrunn for prosjektet	5
1.2.	Gjennomføring av prosjektet.....	5
1.3.	Formål og problemstillinger.....	6
1.4.	Avgrensning av undersøkelsen.....	6
1.5.	Definisjoner	6
2.	Metode.....	11
3.	Revisjonskriterier	12
4.	Beredskapsarbeidet i Hemsedal kommune.....	14
4.1.	Risiko- og sårbarhetsanalyse	15
4.2.	Overordnet beredskapsplan.....	19
	Beredskapsplan – Kommunikasjon og informasjon, loggføring og dokumentasjon	20
	Helhetlig arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	21
4.3.	Andre planer.....	23
	Barnehager og skole	23
	Helse.....	24
	Smittevern og pandemi	27
	Teknisk sektor – Vann og avløp	28
4.4.	Samarbeid	29
	Eksterne samarbeidsavtaler	29
4.5.	Informasjon og opplæring	30
	Offentliggjøring av beredskapsplan.....	30
	Opplæring av personer med roller og ansvar i en krisesituasjon	31
4.6.	Hendelser	32
4.7.	Øvelser	32
4.8.	Tilsyn	33
4.9.	Spørreundersøkelse.....	34
5.	Oppsummering og konklusjon.....	39
6.	Anbefaling.....	40
	Referanser	41
	Vedlegg 1 – Uttalelse fra kommunedirektøren	43
	Vedlegg 2 – RSK 001 – Standard for forvaltningsrevisjon	44
	Vedlegg 3 – Metode	46
	Vedlegg 4 – Utledning av revisjonskriterier	48

1. Innledning

1.1. Bakgrunn for prosjektet

Kontrollutvalget i Hemsedal kommune vedtok i sitt møte 6. januar 2022, sak 07/21, at Viken Kommunerevisjon IKS (VKR) skulle gjennomføre en forvaltningsrevisjon av området Kommunal beredskapsplikt. Prosjektet skulle planlegges med oppstart i august 2022.

1.2. Gjennomføring av prosjektet

Prosjektet ble opprinnelig rapportert til kontrollutvalgets møte 6. juni 2023, sak 14/23.

Gjennomføringen av prosjektet har vært tidkrevende, og det har vært uheldig at kommunens kontaktperson har vært sykemeldt i perioder av gjennomføringen. Revisjonen har gjentatte ganger forespurt om supplerende dokumentasjon, og også fått bekreftelse på at det som anses som dekkende for de undersøkte problemstillingene var oversendt før et utkast til rapport ble sendt ut til høring.

I høringssvaret av 23. mai 2023 ga konstituert kommunedirektør uttrykk for at beskrivelsen av beredskap i kommunen hadde noen mangler, og det ble oversendt supplerende dokumentasjon på dette.

I lys av høringssvaret og kontrollutvalgets ønske om å behandle saken i sitt møte 6. juni, valgte revisjonen å videresende rapporten, med høringssvaret som beskrev manglene.

Under kontrollutvalgets behandling i møte 6. juni, kom det frem ytterligere mangler ved faktabeskrivelsen fra kommunens administrative representanter i møte. På den bakgrunn besluttet kontrollutvalget at kommunen skulle supplere med ytterligere dokumentasjon, og at revisjonen deretter skulle fremlegge ny oppdatert rapport til møte 29. august 2023.

Revisjonen mottok 12. juli supplerende dokumentasjon, og har på den bakgrunn oppdatert rapporten der det har kommet ny relevant informasjon.

1.3. Formål og problemstillinger

Prosjektets formål er vurdere om kommunen har et tilfredsstillende beredskapsarbeid i samsvar med gjeldende regelverk

I denne forvaltningsrevisjonen søker vi å belyse følgende problemstilling:

- **Etterlever kommunen kravene til kommunal beredskapsplikt?**

For å se nærmere på hvordan kommunen arbeider med kravene i den kommunale beredskapsplikten, vil vi komme inn på momenter som:

- Organisering av beredskapsarbeidet
- Risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS)
- Beredskapsplan, overordnet og lokalt
 - temaer som varsling, kriseledelse, kommunikasjon, evakuering, loggføring mm
- Smittevernplan, pandemiplan, kommunikasjonsplan og andre tema / områdeplaner
- Informasjon om beredskap
- Opplæring i beredskapsarbeidet
- Samordning internt i kommunen
- Samarbeid mellom kommuner og andre aktører som politi, redningsetater, statsforvalter (fylkesmann), frivillige organisasjoner mm.
- Hendelser, øvelser og tilsyn
- Oppdatering/revisjon av planverket

1.4. Avgrensning av undersøkelsen

Som det går fram av problemstillingene i kulepunktene i kapittel 1.2, er det vedtatt en problemstilling for forvaltningsrevisjonen. Vi presiserer at prosjektet kun tar for seg de områder og temaer som faller inn under den problemstillingen. Vurderinger og konklusjoner omfatter derfor bare disse avgrensede definerte områdene eller temaene.

1.5. Definisjoner

Nasjonal beredskap

Ansvarsprinsippet med sektoransvar for departementene innenfor sine respektive samfunnssektorer, gjelder på beredskapsområdet som på andre områder. Justis- og beredskapsdepartementet (JD) har et spesielt ansvar for å samordne innenfor sektorovergrepene arbeidsområder på beredskapssiden, og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) er underlagt og støtter JD i denne rollen.

DSB skal ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet og være pådriver i arbeidet med å forebygge ulykker, kriser og andre uønskede hendelser, samt sørge for god beredskap og effektiv ulykkes- og krisehåndtering.

Nasjonal, regional og kommunal beredskap

DSBs ansvar omfatter blant annet nasjonal, regional og lokal sikkerhet og beredskap¹, som en pådriver, koordinator og veileder for samfunnssikkerhet og beredskap. Statsforvalter skal samordne samfunnssikkerhetsarbeidet i fylkene og har et særlig ansvar for oppfølging og veiledning av kommunene. Plan- og bygningsloven setter krav til samfunnssikkerhet i planleggingen i kommuner og fylker. Lovbestemmelser om kommunal beredskapsplikt pålegger kommunene beredskapsplanlegging basert på en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse. I DSB har Enhet for regional og lokal sikkerhet ansvar for samordning av DSBs arbeid mot regionalt og kommunalt nivå.

Kommunal beredskapsplikt

Kommunene har en sentral rolle i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Denne rollen er tydeliggjort gjennom kommunal beredskapsplikt (jf. sivilbeskyttelsesloven). Det er særlig kravene som fremkommer i sivilbeskyttelsesloven og forskriften for kommunal beredskapsplikt som regulerer kommunenes overordnede tilnærming til beredskap.

Beredskapsplikten pålegger kommunen å arbeide helhetlig og systematisk med samfunnssikkerhet og beredskap, og understreker samtidig kommunens viktige rolle som samordner og pådriver i dette arbeidet.

Grunnlaget for et godt arbeid med samfunnssikkerhet i kommunen, er kunnskap om risiko og sårbarhet. Utarbeidelse av helhetlig ROS skal gi en slik oversikt. Analysen skal videre danne grunnlaget for kommunens målrettede arbeid for å redusere risiko og sårbarhet - gjennom forebyggende arbeid, styrket beredskap, øvelser og bedret krisehåndteringsevne. Krav til kommunal beredskapsplikt erstatter ikke, men utfyller beredskapspliktene gitt i annet regelverk.

DSB har utarbeidet flere veiledere i og hjelpeverktøy til beredskapsarbeidet. Se referanser bak i rapporten.

ALNS

For all krisehåndtering i Norge er det fire prinsipper som veileder i tilnærmingen til beredskap, disse fire prinsippene er Ansvar, Likhhet, Nærhet og Samvirke. Det går frem av DSBs veiledning til forskrift om kommunal beredskapsplikt at kommunen har et generelt og grunnleggende ansvar for ivaretagelse av befolkningens sikkerhet og trygghet innenfor sitt geografiske område.

- *Ansvarsprinsippet* – betyr at den som har ansvaret i en normalsituasjon også skal ha ansvaret under kriser.
- *Likhetsprinsippet* – betyr at organiseringen skal være mest mulig lik under kriser som den er i en normalsituasjon

¹ <https://www.dsb.no/menyartikler/om-dsb/ansvarsomrader-og-roller/>

- *Nærhetsprinsippet* – innebærer at kriser skal håndteres på lavest mulig nivå.
- *Samvirkeprinsippet* – innebærer at alle med ansvar skal bidra til å sikre best mulig samvirke og samarbeide om forebygging, beredskap og krisehåndtering.

Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse

Helhetlig ROS er planleggingsgrunnlaget for utarbeiding av mål, prioriteringer og plan for oppfølging innenfor samfunnssikkerhet. Arbeidet skal forankres i kommunens ledelse og integreres i kommunens plan- og styringssystemer, herunder i planer etter plan- og bygningsloven.

En systematisk gjennomgang av kommunens geografiske område og virksomhet med sikte på å:

- kartlegge risiko og sårbarhet, som omfatter:
 - uønskede hendelser som er av en slik karakter eller et omfang at den involverer kommunens ledelse i vurderingen av forebyggende tiltak, samt beredskap og krisehåndtering
 - uønskede hendelser som berører flere sektorer
 - avdekke tverrsektorielle sårbarheter og gjensidige avhengigheter
 - unngå risiko og sårbarhet der det er mulig
 - redusere risiko og sårbarhet gjennom forebyggende og skadebegrensende tiltak
 - håndtere eventuell restrisiko med beredskap

På bakgrunn av helhetlig ROS skal kommunen samordne beredskapsplanleggingen i kommunen i en overordnet oppdatert og øvet beredskapsplan.

Fylkes-ROS

Fylkes-ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse i fylket) skal gi oversikt over risiko- og sårbarhet i fylket. Fylkes-ROS skal danne en felles plattform for å forebygge uønskede hendelser og styrke samordningen av det regionale arbeidet med beredskap og krisehåndtering.

Statsforvalters tilsyn med kommunal beredskapsplikt

Statsforvalter fører tilsyn med kommunenes arbeid med kommunal beredskapsplikt.

Følgende definisjoner er hentet fra DSBs veileder om kommunal beredskapsplikt². Der fremgår det at et viktig ledd i implementeringen av kommunal beredskapsplikt er at det etableres en felles forståelse av sentrale begreper som karakteriserer arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

Samfunnssikkerhet

Samfunnets evne til å opprettholde viktige samfunnsfunksjoner og ivareta borgernes liv, helse og grunnleggende behov under ulike former for påkjenninger. Samfunnssikkerhetsbegrepet brukes bredt og dekker sikkerhet innenfor hele spekteret av utfordringer, fra begrensede hendelser via større

² DSB – «Veiledning til forskrift om kommunal beredskapsplikt», nov. 2015, oppdatert aug. 2017

krisesituasjoner som representerer omfattende fare for liv, helse, miljø og materielle verdier, til sikkerhetsutfordringer som truer nasjonens selvstendighet eller eksistens.

Beredskap

Planlegging og forberedelse av tiltak for å begrense eller håndtere kriser eller andre uønskede hendelser på best mulig måte. Beredskap er det å være forberedt til innsats for å møte uventede kritiske situasjoner. Forskjellige former for beredskap kan for eksempel være redningsberedskap, helseberedskap, egenberedskap, bare for å nevne noen³.

Beredskapsarbeid

Kommunens samlede arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.

Uønskede hendelser

Hendelser som avviker fra det normale, og som har medført eller kan medføre tap av liv eller skade på helse, miljø og materielle verdier.

Krise

En hendelse som har potensial til å true viktige verdier og svekke en organisasjons evne til å utføre viktige funksjoner. En krise kan være en tilstand som kjennetegnes av at samfunnssikkerheten eller andre viktige verdier er truet, og at håndteringen utfordrer eller overskrider kapasiteten og/eller kompetansen til den organisasjonsenheten som i utgangspunktet har ansvaret for denne.

Kritisk infrastruktur

De anlegg og systemer som er helt nødvendige for å opprettholde samfunnets kritiske funksjoner som igjen dekker samfunnets grunnleggende behov og befolkningens trygghetsfølelse.

Kritiske samfunnsfunksjoner

«Kritisk samfunnsfunksjon» er det mest sentrale begrepet for forståelsen av området. Den er knyttet opp mot samfunnets grunnleggende behov som igjen er definert slik: "[Samfunnets grunnleggende behov] kan være trygghet for den enkelte og basale fysiske behov som vann, mat, varme og lignende".

Skadeforebyggende tiltak

Tiltak som settes inn mot årsakene til at uønskede hendelser oppstår og dermed reduserer sannsynligheten for at disse inntreffer. Dette forutsetter at risiko- og sårbarhetsområder kartlegges, analyseres og blir utgangspunkt for planverk og eventuelle tiltak.

Eksempel:

Å kartlegge skredfare for å unngå boligbygging er et typisk eksempel på et skadeforebyggende tiltak. Dersom det allerede er utbygd i et rasfarlig område, handler det skadeforebyggende tiltaket for eksempel om å sette opp fysiske installasjoner for å hindre at skred utløses.

³ Store norske leksikon - Beredskap

Skadebegrensende tiltak

Tiltak som settes inn mot konsekvensene av uønskede hendelser og som dermed minsker skadevirkningen av disse. Et eksempel på skadebegrensende tiltak er bygging av flomvoller som vern ved en mulig flom.

Krisekommunikasjon

Når kriser oppstår, handler krisekommunikasjon om å formidle viktige og presise budskap på en mest mulig effektiv måte, under stort tidspress. Kommunikasjonen skal begrense usikkerhet om ansvarsforhold, klargjøre hva virksomheten gjør for å løse problemet og redusere krisens omfang, samt formidle hvordan rammede kan få hjelp og støtte. Krisekommunikasjon er altså en organisasjons kommunikasjon med medier, samarbeidsparter, egne ansatte og befolkningen i alvorlige situasjoner og kriser.

Informasjonsberedskap

Den evnen virksomheter har til raskt å etablere systemer for å varsle, strukturere og utføre arbeidet med kommunikasjon og informasjon i en krisesituasjon. Ansvar, roller og rutiner for dette går frem av virksomhetens informasjonsberedskapsplan / krisekommunikasjonsplan som er en del av virksomhetens totale beredskapsplanverk.

Terror

Den forrige sikkerhetsloven⁴ definerte «terror» slik:

«Ulovlig bruk av, eller trussel om bruk av, makt eller vold mot personer eller eiendom, i et forsøk på å legge press på landets myndigheter eller befolkning eller samfunnet for øvrig for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål.»

⁴ LOV 1998-03-20 nr 10, Lov om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) OPPHEVET

2. Metode

Forvaltningsrevisjon utført av Viken kommunerevisjon IKS gjennomføres, dokumenteres, kvalitetssikres og rapporteres i samsvar med kommuneloven og god kommunal revisjonsskikk⁵.

Prosjektet er gjennomført av revisjonens egne ansatte på bakgrunn av kravene som stilles til gjennomføring av forvaltningsrevisjon som prosjekt. Det vil si at gjennomgangen er basert på *RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon*⁶ som er vedtatt av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF).

Informasjonen presentert i dette prosjektet er hentet inn gjennom dokumentanalyse og en spørreundersøkelse.

Dokumentanalyse

Revisjonen har i kommunikasjon med kontaktperson fått oversendt de relevante dokumenter for kommunens beredskapsarbeid. Denne dokumentasjonen danner grunnlaget for å analysere kommunens beredskapsarbeid.

Revisjonen har tatt utgangspunkt i dokumentasjon vedrørende beredskapsfeltets innhold, organisering og foranliggende analyser. Eksempler på dokumentasjon revisjonen har analysert er: Beredskapsplaner, herunder overordnede, ulykkespesifikke, helse og omsorg, risiko- og sårbarhetsanalyser, stedsspesifikke beredskapsplaner, samarbeidsavtaler, kurs-, øvelse- og evalueringsdokumentasjon, gjeldende rutineverk og varslingslister for å nevne noen.

Samlet sett skal innhentet dokumentasjon presentere et fyllestgjørende bilde rutine og retningslinjene den enkelte ansvarshavende ansatt plikter å forholde seg til i forhold til kommunens beredskapsarbeid. Revisjonen har vært tydelig i sitt ønske om å få det *totale* bildet og omfanget på og av Hemsedal kommunes beredskapsarbeid. Dette betyr at dokumentene som er innsamlet ikke bare skal omhandle selve kriseledelsen som styres av kommunedirektør når kriseledelsen er igangsatt. Undersøkelsen skulle også favne om hvordan krise- og beredskapssituasjoner mottas og oppfattes i *første* ledd, ute i den enkelte virksomhet.

Spørreundersøkelse

Det ble utarbeidet en spørreundersøkelse som revisjonen sendte til personer med roller og ansvar i kommunens beredskapsarbeid i en beredskaps-, eller krisesituasjon. I tråd med prinsippene tidligere omtalt som ALNS tidligere i dette dokumentet håndteres de fleste krisesituasjoner der de oppstår. Undersøkelsen er derfor sendt til personer som er med i kommunens kriseledelse, stab og støtte til denne, ressursgruppe og andre interne støttefunksjoner underlagt kommunedirektøren, tjenesteledere i Helse og omsorg, styrere, rektorer og ledere i Oppvekst samt tjeneste- og driftsledere i Teknisk etat.

⁵ God kommunal revisjonsskikk i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll kommer til uttrykk først og fremst i RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon og RSK 002 Standard for eierskapskontroll. Gjeldende standarder er fastsatt av Norges Kommunerevisorforbunds styre høsten 2020. Standarden bygger på norsk regelverk og internasjonale prinsipper og standarder, fastsett av International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) og Institute of Internal Auditors (IIA).

⁶ Vedlegg 2 – RSK 001 – Standard for forvaltningsrevisjon

Bredden i utvalget var ment for å sikre tilbakemelding fra samtlige ledd i organisasjonen som har funksjoner i det brede beredskapsarbeidet. Beredskap er mer enn kun den sentrale kommunale kriseledelsen, den omhandler også de forskjellige enhetenes evne og forberedelsesgrad til å møte og håndtere uventede og kritiske situasjoner i virksomhetene.

Undersøkelsen omhandlet temaer som: organisering av og fokus på beredskapsarbeidet, beredskapsplan, samt eventuelle øvelser og hendelser. Undersøkelsen inneholdt også spørsmål om erfaringene med beredskapen før, under Covid-19 pandemien.

Spørreundersøkelsen ble sendt til 22 personer, og det er mottatt svar fra 15 respondenter. Dette gir en svarprosent på 68 %. Revisjonen sier seg fornøyd med den oppnådde svarprosenten, og mener samlet sett at det empiriske tilfanget som har kommet frem av metodene vi har tatt i bruk, presenterer den faktiske situasjonen for beredskapsarbeidet i kommunen. Vi mener det er samlet inn et tilstrekkelig faktagrunnlag til å belyse prosjektets problemstilling og revisjonskriteriene.

For ytterligere beskrivelse av metode, se vedlegg 3⁷. Vi viser kapittel 1.3 for eventuelle avgrensinger i prosjektets omfang.

Denne versjonen av rapporten er oppdatert på grunnlag av ny informasjon som er fremlagt av kommunen etter første høringsrunde og behandling i kontrollutvalgets møte 6. juni 2023. Se kap 1.2, Gjennomføring av prosjektet, for mer informasjon.

Et utkast til ny oppdatert rapport har blitt oversendt kommunedirektøren til uttalelse. Kommunedirektørens uttalelse av 24. august 2023 er vedlagt rapporten.

3. Revisjonskriterier

Som kilder for revisjonskriteriene har vi i hovedsak benyttet sivilbeskyttelsesloven⁸, forskrift om kommunal beredskapsplikt⁹ og utvalgte veiledere fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)¹⁰. I det følgende presenteres kun kriteriene som anvendes. Det henvises til Vedlegg 4 i denne rapporten for en mer fyllestgjørende utledning av revisjonskriteriene som anvendes.

På bakgrunn av problemstillingene og relevante krav i kildene¹¹, har vi utledet revisjonskriterier for vår gjennomgang av den kommunale beredskapsplikten i Hemsedal kommune. Kriteriene er ikke nødvendigvis uttømmende for ethvert krav som stilles til alle sider av beredskapsarbeidet i kommunen. Kriteriene er oppstilt etter revisjonens vurdering av hva som er det sentrale, basert på en vurdering av virksomhetens egenart og regelverket den forvalter.

⁷ Vedlegg 3 – Metode

⁸ LOV 2010-06-25 nr 45, Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven)

⁹ FOR-2011-08-22 nr 894, Forskrift om kommunal beredskapsplikt

¹⁰ Oversikt over veiledere fra DSB som er benyttet finnes i "Referanser" bak i rapporten.

¹¹ Vedlegg 4 – Utledning av revisjonskriterier

Forvaltningsrevisjonen har en problemstilling

- Etterlever Hemsedal kommune kravene til kommunal beredskapsplikt?

Her har vi utledet følgende revisjonskriterier:

- Kommunen skal utføre en ROS – risiko og sårbarhetsanalyse for kommunen
 - Kommunen skal oppdatere sin risiko- og sårbarhetsanalyse i samme takt som revisjoner av kommunedelplaner og endringer i risiko- og sårbarhetsbildet.
- Kommunen skal utarbeide en beredskapsplan for kommunen
 - Kommunen skal ha en plan for kommunens kriseledelse, interne varslingslister, ressursoversikter, evakueringsplaner og planer for varslings og krisekommunikasjon med befolkningen
- Kommunen bør følge de nasjonale beredskapsprinsippene som ansvar, likhet, nærhet og samvirke (ALNS)
- Kommunen skal gjøre beredskapsforberedelser slik sektorlovgivningen krever
- Kommunen skal oppdatere sin beredskapsplan minst en gang per år.
- Kommunen skal oppdatere sitt planverk når evaluering etter øvelser eller uønskede hendelser gir grunnlag for det.
- Kommunen skal samordne sitt beredskapsarbeid og sine beredskapsplaner med aktuelle aktører
 - Kommunen skal bidra til å etablere samarbeid med andre kommuner eller andre aktører som man finner hensiktsmessig for sitt geografiske område.
- Kommunen skal gjennomføre øvelser med fokus på områder som fremkommer av sin ROS-analyse.
- Kommunen skal øve sin beredskapsplan minst hvert annet år.
- Kommunen skal evaluere øvelser og uønskede hendelser.
- Kommunen skal kunne dokumentere skriftlig at forskriftens krav er oppfylt

4. Beredskapsarbeidet i Hemsedal kommune

Innenfor nasjonal beredskap er det fire grunnleggende prinsipper som alt beredskapsarbeid og krisehåndtering¹² styres etter; ansvar, nærhet, likhet og samordning. De fire prinsippene kan illustreres slik:

- **Ansvarsprinsippet** Den som har ansvaret i en normalsituasjon (daglig drift), har også ansvaret ved ekstraordinære hendelser (krise).
- **Likhetsprinsippet** Organisasjonen må kunne fungere så normalt som mulig, uansett hva det blir utsatt for, og de ordinære ansvarslinjene ligger fast.
- **Nærhetsprinsippet** Kriser skal håndteres på lavest mulig nivå.
- **Samvirkeprinsippet** Det stiller krav til at myndighet, virksomhet eller etat har et selvstendig ansvar for å sikre best mulig samvirke med relevante aktører og virksomheter (offentlige, private og frivillige) i arbeid med forebygging, beredskap og krisehåndtering.

Kommunen skal ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet gjennom å jobbe systematisk og helhetlig med beredskapsarbeidet (samfunnssikkerhetsarbeid) på tvers av sektorer i kommunen. Arbeidet skal sikte på å redusere risiko for tap av liv eller skade på helse, miljø og materielle verdier.

- Bestemmelsene om kommunal beredskapsplikt gir kommunen rollen som den lokale samordner gjennom en rekke lovpålagte plikter. Disse pliktene legger et særlig ansvar på kommunen for å fremme:
 - Et helhetlig og systematisk samfunnssikkerhetsarbeid
 - Et tverrsektorielt perspektiv
 - Samarbeid med andre samfunnssikkerhetsaktører

I figuren på neste side presenteres et oversiktsbilde over beredskapsarbeidet i Hemsedal kommune. Ved å fremheve de ulike planelementene som i sin helhet utgjør dette arbeidet, belyses omfanget av planarbeidet tilknyttet den enkelte sektor. Analysen tar først utgangspunkt i planene fastsatt på overordnet nivå, før den beveger seg nedover i retning de mer tjeneste- og virksomhetsspesifikke planene.

¹² NOU 2019: 13 Når krisen inntreffer

4.1. Risiko- og sårbarhetsanalyse

Hemsedal kommune har utarbeidet en risiko- og sårbarhetsanalyse som ble revidert 2022, vedtatt i kommunestyret i sak 69/2022. Her står det at ROS-analysen er en nyttig gjennomgang og vurdering av kommunen sitt risikobilde, samt en vurdering av tiltak. Det konkluderes med at i det store og hele er Hemsedal kommune en trygg kommune. Det er protokollført at et medlem av kommunestyret ba kommunedirektør ved gjennomføring av neste ROS-analyse om å lage en analyse hvor krig er et scenario.

Eksisterende og fremtidige risiko- og sårbarhetsfaktorer i og utenfor kommunen, herunder særlige utfordringer knyttet til tap av kritiske samfunnsfunksjoner og kritisk infrastruktur.

Kommunen skal oppdatere sin risiko- og sårbarhetsanalyse i samme takt som revisjoner av kommunedelplaner og endringer i risiko- og sårbarhetsbildet.

Det er blitt gjort en risikovurdering av hver enkelt hendelse ved hjelp av et skjema utviklet av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). For hver hendelse er årsaker, konsekvenser, sannsynlighet og eksisterende tiltak vurdert og forklart. Etter kravene i forskriftens § 2, tredje ledd er følgende vektlagt:

- Hvordan ulike risiko- og sårbarhetsfaktorer kan påvirke hverandre
- Utfordringer knyttet til kritiske samfunnsfunksjoner og tap av kritisk infrastruktur
- Kommunens evne til å opprettholde egen virksomhet og tjenesteproduksjon
- Framtidige risiko- og sårbarhetsfaktor som eks. klimaendringer
- Behovet for befolkningsvarsling og evakuering
- Konklusjonene fra «Analyseskjemaene» er overført til tabelloversiktene nedenfor.

Kommunen har kartlagt at i det totale risikobildet er det pandemi, digital terror og andre tilsiktede hendelser samt større trafikkulykker som får høyest risiko. Digital terror eller datakriminalitet er en stor trussel for en kommune som håndterer store mengder informasjon og opplysninger - dels av sensitiv karakter. Andre tilsiktede hendelser som terror har stort skadepotensiale, men sannsynligheten for at terror treffer Hemsedal kommune viser seg å ikke være stor. Både terror og større trafikkulykker scorer høyt på konsekvenser for liv og helse. Det står at kommunen har løpende tiltak både for å forebygge og håndtere slike hendelser.

For hendelser som forstyrrer dagliglivet er det naturbaserte hendelser, som flom og ekstremvær, sammen med forurenset drikkevann, bortfall av strøm, cyberangrep og pandemi som scorer høyest på sannsynlighet og konsekvenser for Hemsedal kommune.

ROS-analysen viser at kommunen er sårbare hva gjelder tilgang til personalressurser. Ved sykdom eller annet frafall er det vanskelig for kommunen å sette inn andre som kan løse oppgaven midlertidig. Kommunen skriver at dette er kritisk og vanskelig å konkretisere i tiltak.

Natur- og klimaforandringer fører til mer usikre vurderinger rundt naturkatastrofer. Flom, ekstrem vind, kulde, tørke, vil prege verden og Hemsedal i tiden fremover. Kommunen jobber kontinuerlig med å ta hensyn til dette i arealplaner og annet utvikling- og beredskapsarbeid.

Kommunen har undersøkt 12 uønskede hendelser. Det står at hendelsene er av så stor karakter at de vil kunne ha overføringsverdi for andre lignende hendelser.

1. Strømbrydd over lengre tid
2. Flom
3. Skred
4. Pandemi/epidemi
5. Skogbrann
6. Større trafikkulykke
7. Atomulykke
8. Brann i hotell/overnattingsbedrift
9. Eksplosjon
10. Ekstremvær
11. Tilsiktede hendelser
12. Cyberangrep

Kommunen har sett at følgende tiltak kan ha skadereduserende effekt på de aller fleste hendelser:

- God informasjonsberedskap
- Godt system for befolkningsvarsling
- Et fungerende evakuering- og pårørendesenter
- God kommunal kriseledelse
- Oppdaterte beredskapsplaner, varslingslister og tiltakskort for håndtering av hendelser
- Beredskapsøvelser og kompetansebygging
- Tverretattlig samarbeid
- Samarbeid med nabokommunene

Hemsedal kommune sendte ROS-analysen på høring til følgende aktører:

- Statsforvalter Oslo og Viken
- Hallingdal brann- og redningstjeneste
- Kommuneoverlege
- Røde kors
- Politiet
- Vestre Viken/ambulansen
- Hallingdal IKT
- Sivilforsvaret
- NVE
- Kommunene i Hallingdal
- Hemsedal energi AS
- Mattilsynet
- Statens vegvesen
- Hemsedal turisttrafikkklag (HTTL)

Det er kartlagt spesiell sårbarhet som gjelder for Hemsedal kommune. Det står at kritisk infrastruktur som vannverk, brannstasjon, legesenter og kommunehus vil bli rammet av storflom. Kartlegging fra NVE viser likevel at flom må opp i 200- til 500- års flom for å sette disse samfunnskritiske byggene under vann. Det står videre at i kommunens arealplanlegging er flom et sentralt tema, og det jobbes til enhver tid med å sikre at nyutbygging er godt sikret mot flom.

I kommunehuset ligger det tekniske anlegget for kommunehus og legesenter i kjelleren. Det er observert at grunnvann flere ganger har trengt inn i rommet. Vann i elektrisk anlegg vil gjøre legesenteret og kommunehuset strømløse. Kommunen har kjøpt inn pumper til dette rommet, men dersom det er vann også på bakken utenfor kommunehuset, vil det ikke være noe sted å pumpe ut vannet.

ROS-analysen viser til erfaringen kommunen gjorde seg under Covid-19 pandemien. Basert på erfaringene kommunen gjorde i denne perioden har de vurdert hvilke sårbarheter og hvilken robusthet kommunen har ved en pandemi. Kommunen har sett at de som hyttekommune kan få økt belastning på helsevesenet, i tillegg til andre beredskapsressurser som brann og redning. Kommunen plikter å ivareta sikkerhet og trygghet for alle som oppholder seg i kommunen.

Robustheten kommunen viser til at erfaringene gjort i hele Norge om at innbyggere i store har tillit til myndighetenes avgjørelser og råd, samt de velferdsordningene som gjelder i Norge ved sykdom. Sårbarheten kommunen har kartlagt gjelder kommunens størrelse og ressurser. Kommunen erfarte under Covid-19 pandemien at de er sårbare ved sykdom eller annet fravær fra nøkkelpersoner i kommuneorganisasjonen.

Gjennomførte tiltak nevnt i ROS

Det står at i Hemsedal kommune jobber i alle avdelinger og etater med beredskap til enhver tid. Kommunen har flere øvelser i året. Kommunal kriseledelse skal gjennomføre øvelser, skolene og barnehagene har brannvernøvelser med øving på evakuering, og Bygdaheimen har hatt regelmessige øvelser, og med det økt fokus på øvelser og evakuering. Etter forrige ROS-analyse har det blitt satt inn flere dører med magnet. Det står også at Hemsedal kommune gjennomfører øvelser sammen med NAV en gang hver 3. måned. Øvelsen er en evakueringsøvelse etter utløst alarm på NAV kontorene.

Hemsedal kommune har vedtatt å bygge nytt vannbehandlingsanlegg som erstatning for flomutsatte Krikken vannverk. Det nye anlegget skal stå ferdig i 2024. Det nye anlegget er planlagt for en kapasitet med designhorisont til 2040, og er godt forberedt på de store svingningene i vannforsyning som forventes utfra turisme. Anlegget skal i sin helhet legges over nivå for 1000 års flom, og skal også huse kommunens lager av utstyr for nødvannforsyning. Her skal også knutepunktet for beredskapsomkoblingen mellom Holdebakken og Ulsåk legges.

Vurdering

Revisjonen har lagt til grunn at kommunen har gjennomført en risiko- og vesentlighetsanalyse for kommunen. Dette har Hemsedal kommune gjennomført, og denne ble sist revidert i 2022. Analysen har også vært til behandling i kommunestyret. Kommunen har benyttet seg av tilgjengelige ressurser fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, og analyser viser til kravene som er satt i forskrift.

Kommunen har gjort en ROS-analyse av 12 uønskede hendelser. Revisjonen ser det som positivt at kommunen har vurdert stedsspesifikke hendelser slik som brann i hotell og besøkssteder og trafikkulykker gitt at kommunen har flere turistattraksjoner. Videre ser revisjonen det som viktig og riktig at kommunen også har gjort risikovurderinger av mulige cyberangrep.

Revisjonen har lagt til grunn at ROS-analysen skal gjøre vurderinger av eksisterende og fremtidige risiko- og sårbarhetsfaktorer i og utenfor kommunen. Dette gjelder særlige utfordringer knyttet til tap av kritiske samfunnsfunksjoner.

Kommunen har kartlagt at kritisk infrastruktur i kommunen er spesielt utsatt ved storflom. Selv om fagpersoner har kartlagt at dette vil gjelde ved en 200-500 års flom, er likevel risikoen til stede og kartlagt. Kommunen har kartlagt at kommunehuset og legesenteret er spesielt utsatt for vanninntak fra grunnvann. Revisjonen ser at selv om kommunen har kjøpt inn pumper til dette rommet dersom det skal innta vann, er det risiko for at dette ikke vil være tilstrekkelig. Konsekvensene for både kommunehuset og legesenteret er dermed høye.

Revisjonen har lagt til grunn at kommunen har evne til å opprettholde sin virksomhet når den er utsatt for uønskede hendelser. Av kommunens ROS-analyse fremkommer det at de er sårbare hva gjelder tilgjengelige ressurspersoner. Dette ble synlig under Covid-19 pandemien. Kommunen redegjør for at de er rigget til å ta hånd om daglige utfordringer, også i høysesong, men at en krise som en pandemi er krevende for kommunen. Ved fravær fra personer i kommuneorganisasjonen, så ser kommunen at dette kan skape slitasje. Kommunen skriver at «En sterk, klar og kunnskapsrik kommunal ledelse har vært en nøkkel under pandemien. Dette anses som en suksessfaktor». Det fremkommer av annen dokumentasjon at kommunen har personer som kan møte på vegne av andre ved behov.

Kommunen har som en liten kommune erfart at det er korte linjer, godt samarbeid, tillit i administrasjonen, mellom administrasjon og politikere, mellom kommune og næringsliv, samt tillit hos innbyggere. Dette har ført til at de, slik de beskriver, på en tilfredsstillende måte kan trygge og sikre innbyggere i Hemsedal kommune. Kommunen har også redegjort for hvordan de jobber med tidligere kartlagte risikoer.

Evnen til å gjenoppta virksomheten etter hendelsen har inntruffet. Kommunen er rigget til å ta hand om daglige utfordringer, også i høysesong, men ser at en pandemi oppå dette er svært krevende. Helse- og omsorgsetaten og oppvekstetaten har få hender å spille på. Dette er svært krevende. Karantener, isolasjon, sykdom hos seg selv eller familie har gjort at mange ansatte ikke har kunnet være på arbeid. Dette fører igjen til stor slitasje på hele organisasjonen, spesielt på helsesiden.

En sterk, klar og kunnskapsrik kommunal ledelse har vært en nøkkel under pandemien. Dette anses som en suksessfaktor.

Revisjonen forventer å se at kommunen har oppdatert sin risiko- og sårbarhetsanalyse i samme takt som revisjoner av kommunedelplaner og endringer i risiko- og sårbarhetsbildet. Siste oppdatering var fra 2022. Revisjonen ser det som positivt at kommunen har forsøkt å hente inn innspill fra relevante og eksterne aktører da de sendte ROS-analysen på høring. Revisjonen ser det også som positivt at kommunestyrerepresentanter benytter anledningen til å komme med innspill.

4.2. Overordnet beredskapsplan

På kommunens nettsider er Hemsedal kommunes overordnede beredskapsplan tilgjengelig for publikum (Vedtatt 29.06.2022 i Hemsedal kommunestyre). Det står at planen skal revideres årlig. Planen innledes med henvisning til Lov om kommunal beredskapsplikt § 15 og Forskrift om kommunal beredskapsplikt § 4.

Planen gir en beskrivelse av kommunens organisering av kriseledelsen og varsling. Det er en skjematisk oppstilling av kriseledelsen hvor de følgende funksjoner i uthevet skrift er faste medlemmer;

- **Kommunedirektør**
- **Ordfører**
- **Informasjonsansvarlig**
- **Beredskapskoordinator**
- Teknisk sjef
- Leder helse og omsorg
- Oppvekstsjef
- Kommuneoverlege
- Brannsjef
- Politikontakt
- Statsforvalter (Statsforvalters vakttelefon)

Disse står listet opp med navn og nummer. Det er også en liste som viser rullering av kriseledelse. Det er i utgangspunktet Hemsedal kommunehus som skal være møtepunkt for kriseledelsen. Det er utarbeidet tiltakskort for kriseledelsen som beskriver hvilke oppgaver de skal løse i en innledende fase gitt etter hvilken oppgave vedkommende har. Det er utarbeidet tiltakskort for hver enkelt rolle i kriseledelsen og dens ansvarsområder i en krise. Revisjonen har mottatt tiltakskort som gjelder for *kriseteam, kriseleder, beredskapskoordinator, førstemann til kommunehuset, og UMS-varsling*.

Beredskapsplanen inneholder interne varslingslister til kriseledelsen og deres reserver ved behov. Vedlegg 1 til beredskapsplanen dekker dette.

I punkt 3 *Informasjon og kommunikasjon* står det at det er kriseledelsen som har det overordna ansvaret for krisekommunikasjon. Informasjon skal samordnes med politi eller andre myndigheter. Kommunen har utarbeidet en krisekommunikasjonsplan som skal være vedlagt planen, samt beskrevet tiltakskort som skal gjennomføres ved en krise hva blant annet gjelder mediehåndtering, befolkningsvarsling, og loggføring. Det står at kommunens kriseledelse skal øves minimum en gang i året. Ved befolkningsvarsling skal informasjonsansvarlig, beredskapskoordinator eller leder teknisk drift kontaktes.

Det fremkommer av kommunens beredskapsplan at det er kriseledelsen som har det overordnede ansvaret for evakueringsarbeidet etter henvendelse/rekvirering av politi eller annen myndighet. Selve evakueringsplanen er utarbeidet som et vedlegg til beredskapsplanen.

Beredskapsplan – Kommunikasjon og informasjon, loggføring og dokumentasjon

Kommunen har utarbeidet en *Krisekommunikasjonsplan* (revidert 07.11.2018). Planen er forankret i *Beredskapsplan for Hemsedal kommune*. Planen redegjør for rolle- og oppgavefordelingen internt i kommuneorganisasjonen. Det står at det er kommunedirektøren som er ansvarlig for kommunens informasjonstjeneste, og at den praktiske utøvelsen av informasjon skal ledes av informasjonsansvarlig i samarbeid med ordfører. Det står at målet for krisekommunikasjonen skal være at innbyggere får rask og konkret informasjon som gjør de i stand til å håndtere en uønsket alvorlig hendelse best mulig. Kommunikasjonen skal synliggjøre ansvarsforhold og myndighetskoordinering. Planen innehar retningslinjer for utforming av budskap, informasjonsoppgaver, og hvilke kommunikasjonskanaler som skal benyttes. Det er også utarbeidet tiltakskort for kommunikasjon.

Kommunen har kartlagt hvilke målgrupper som anses viktige ved varslings:

- Innbyggere/involverte/berørte parter
- Egne tilsette
- Media (lokalt, nasjonalt og internasjonalt)
- Spesielle målgrupper i befolkningen, eks. barnefamilier, funksjonshemmede, fremmedspråklige, turister, dyreeiere, etc.
- Befolkningen generelt
- Samarbeidende myndigheter
- Øvrige myndigheter

Det skal gjennomføres en kommunikasjonsanalyse, hvor det blant annet skal gjøres vurderinger av situasjonen og samfunnets behov for informasjon. Ved behov skal det etableres publikumskontakt. Dersom det er behov for befolkningsvarslings, så skal det som hovedregel koordineres med politiet som innehar det operative ansvaret for situasjonen. Ved behov for evakuering, så er det kun politiet som har myndighet til å ta denne avgjørelsen.

Kommunen har kanaler tilgjengelig for informasjon og kommunikasjon, herunder telefonnumre, nettside, offisiell e-postadresse og befolkningsvarsel. De kan også benytte seg av CIM – et web-basert styringssystem for beredskap- og krisehåndtering. Dette er kommunens primære kommunikasjonssystem for loggføring, rapportering og intern kommunikasjon for beredskap. CIM skal benyttes ved alle større hendelser og kriser. Vedlegg til kommunikasjonsplanen er blant annet: brukermanual CIM, Pressekonferanse, tiltakskort for å nevne noen. Revisjonen har ikke hatt tilgang til krisekommunikasjonsplanens vedlegg.

Tilgjengelige ressurser

I beredskapsplanen står det at kriseledelsen har det overordnede ansvaret for tilrettelegging av nødvendige ressurser, både interne og eksterne, menneskelige og materielle. Som vedlegg til overordnet beredskapsplan er det laget en ressursoversikt revisjonen har gjennomgått.

Når det gjelder de menneskelige ressursene, foruten kriseledelsen og støttestaben, har kommunen et psykososialt sorg- og kriseteam. Revisjonen har også fått oversendt en ressursliste for helse- og

omsorgsetaten i Hemsedal. Listen inneholder en oversikt over interne ressurser i kommunens organisasjon, samt brannvesenet og eksterne organisasjoners ressurser.

Beredskapsplanen viser til at ledere for ulike kommunalområder og virksomheter deltar i samarbeidsorganer med andre Hallingdalskommunen, og viser til *at for at beredskapen skal være helhetlig er det viktig med godt samarbeid med andre*. Det står at for kommunene i Hallingdal er samarbeid en viktig nøkkel, ettersom kommunene er like og står i samme utfordringer.

Representanter fra kommunen deltar i følgende forum:

Navn på organ	Kommunens representant	Forkortelse
Kommunedirektør- og rådmannsutvalg	Kommunedirektør	KRU
Teknisk lederforum	Teknisk sjef	TLF
Helse- og omsorgslederforum	Helse- og omsorgssjef	HOF
Oppvekstlederforum	Oppvekstsjef	OLF
Kommuneoverlegeforum	Kommuneoverlege	KOLF
Beredskapskoordinatorforum	Beredskapskoordinator	BKF
Regionrådet	Kommunedirektør og ordfører	Regionrådet

Helhetlig arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap

Hemsedal kommunes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap beskrives også i kommuneplanens samfunnsdel (2019-2030). I kapittel 3.5 har kommunen gjort en kartlegging av de styrker og svakheter kommunen har, og muligheter og trusler som kommunen står ovenfor. Basert på de utfordringer og muligheter som er kartlagt er det overordnede temaer og områder som på virker hele kommunen, herunder; folkehelse, barn og unge, universell utforming, og samfunnssikkerhet og beredskap.

Under punkt 3.5.4 står det følgende om samfunnssikkerhet og beredskap at *alle mål i kommunen sine planar vert vurdert i høve til beredskap og samfunnssikkerheit. Risiko og sårbarheitsanalyser er viktige verktøy i beredskapsarbeidet*. Det er videre fokus på at Hemsedal er en turistkommune og kan oppleve å ha en ti-dobling av folketallet i perioder. Dette vurderes til å gi generelt høyere risiko og et økt fokus på beredskap. Ras og skredfare, samt flomutsatte områder trekkes frem som risikoer i naturen. Tunge kjøretøy kjører gjennom kommunen, og kommunen har derfor større oppmerksomhet på sikkerhet og beredskap knyttet til vegtrafikken. Det står også at det skal være et tett samarbeid mellom kommunene i Hallingdal.

Det fremkommer av overordnet beredskapsplan at *alle ledere og mellomledere med en funksjon i kommunal kriseledelse skal ha opplæring ved ansettelse. Leder har også et selvstendig ansvar for egen opplæring og oppdatering. Leder har ansvar for at sine ansatte har tilstrekkelig opplæring og informasjon om kommunen sin kriseberedskap*.

Tiltakskort

Hemsedal kommune har utarbeidet følgende tiltakskort som kan benyttes dersom det oppstår en krise innenfor områdene:

- Tiltakskort beredskapskoordinator
- Tiltakskort Førstemann til kommunehuset
- Tiltakskort kriseleder
- Tiltakskort psykososialt kriseteam
- Tiltakskort UMS – befolkningsvarslings
- Tiltakskort – barnehage og skoler (24 vedlegg)
- Tiltakskort – informasjonsansvarlig

Gjennomgang av disse dokumenter viser at en rekke av de ikke inneholder relevant informasjon om forventningene stilt til de ulike rollene.

Vurdering

Hemsedal kommune har utarbeidet en beredskapsplan for kommunen. Denne ble vedtatt i 2022, og revideres årlig. Planen er gjort tilgjengelig for publikum på kommunens nettsider.

Revisjonen forventer i denne sammenheng at kommunen har utarbeidet en plan for kriseledelse, interne varslingslister, ressuroversikter, evakueringsplaner og planer for varslings og krisekommunikasjon med befolkningen. Det er utarbeidet en beskrivelse av kommunens organisering av kriseledelsen og av varslings.

Revisjonen forventer at kommunen skal ha en plan for kommunens kriseledelse. Vi ser at det er utarbeidet prosedyrer for å sette kriseledelse og rutiner og tiltakskort for dette. Det er utarbeidet interne varslingslister til kriseledelsen og dens støttestab. Med bakgrunn i at mange av kommunens tiltakskort er rettet mot ulike beredskapsroller ikke har innhold, er det revisjonens anbefaling at det gjennomføres en gjennomgang av samtlige tiltakskort i kommunens beredskapsplan.

Kommunen deltar i flere samarbeidsorganer med andre Hallingdalskommuner. Revisjonen anser det som en styrke at kommunen har arenaer hvor de kan dele erfaringer og utfordringer.

Det fremstår som at kommunen har utarbeidet planer for evakuering ved behov. Kommunen har utarbeidet en egen Krisekommunikasjonsplan som er forankret i Beredskapsplan for Hemsedal kommune. Her fremkommer det at kommunen skal gjøre en analyse om hvorvidt og i hvilken grad det er nødvendig med befolkningsvarslings. Ved behov har kommunen tilgjengelige plattformer som raskt kan nå ut til befolkningen. Revisjonen ser også at kommunen benytter seg av CIM som er et verktøy som brukes av andre beredskapsaktører.

Samlet sett er det derfor revisjonens oppfatning at Hemsedal kommunes beredskapsplan i all hovedsak svarer til forventningene satt i beredskapsforskriftens bestemmelser i § 3, 4 og 5.

4.3. Andre planer

I overordnet beredskapsplan er det gitt en planoversikt over andre relevante kommunale beredskapsplaner, herunder;

- Plan for psykososialt kriseteam
- Krisekommunikasjon
- Plan for evakuering plan
- Atomberedskapsplan
- Beredskapsplan for større ulykker og katastrofer – helse
- Smittevernplan
- Pandemi/epidemiplan
- Plan for utdeling av jod-tabletter
- Beredskapsplan – Røde kors (Gol og Hemsedal)
- Beredskapsplan for Hallingdal brann og redning
- Beredskapsplan NAV
- Kriseplan – Hemsedal skisenter

Revisjonen har i tillegg mottatt følgende planer fra eksterne ressurser:

- Beredskaps- og forebyggendeanalyse for Hallingdal brann- og redningstjeneste IKS og Hol brann- og redningsvesen
- Beredskapsplan for Hemsedal Energi KF
- Beredskapsplan Hemsedal turisttrafikklag SA
- Beredskapsplan skogbrann Hallingdal brann og redningstjeneste IKS

Barnehager og skole

Oppvekstsektoren i Hemsedal består av to barnehager, to barneskoler (1-4 trinn) og en barne- og ungdomsskole (5-10 trinn). Revisjonen har mottatt en rekke dokumenter som fremstår å være hentet fra eksterne nettsider (Personalomsorg) rundt ulike temaer. Samtlige av dokumentene revisjonen har mottatt har gitt en kort generell innføring om det aktuelle emnet og en videre henvisning til Personalomsorg sin nettressurs. I vedleggsdelen av kommunens overordnede beredskapsplan finner man tiltakskort nr. 26 'Tiltakskort – barnehage og skoler (24 vedlegg)'. Dokumentet inneholder ingen relevant informasjon.

Revisjonen har også mottatt en rutine med målet: Forebygge og sikre god beredskap for trusler og vold i barnehage. Rutinen henviser til en kriseperm, samt en rutine for risikovurdering og inneholder handlingspunkter og frister for barnehagestyrer og ansatte. Det fremkommer ikke når rutinen er produsert, eller om rutinen er laget spesifikt for barnehagene i Hemsedal kommune.

I oversikten over kommunens tiltakskort finner man blant annet dokumenter for: 'Tiltak ved skule eller barnehageskyting', 'Tiltak ved terrorhandlingar og gisseltaking' og 'Tiltak ved menneskeleg uforutsigbar handling'. Ingen av de nevnte inneholder informasjon og virker til å kun innehold en tom mal. Tiltakskort

'Kidnapping- trussel' inneholder retningslinjer på hvordan man skal opptre om det forekommer et forsøk på bortføring av barn.

Vurdering

Revisjonen har ikke mottatt nok dokumentasjon fra oppvekstsektoren til å kunne vurdere hvorvidt sektoren har et relevant planverk innenfor beredkapsområdet. Skulle det vise seg at planverket revisjonen har mottatt danner det totale bildet på beredkapsarbeidet som er gjort for oppvekstsektoren i Hemsedal kommune, fremstår det som åpenbart at der foreligger et behov for å gjennomgå, utarbeide, implementere og ikke minst øve på beredskap. I forhold til revidering og oppdatering av planverket vil revisjonen særlig fremheve Utdanningsdirektoratets veileder i beredkapsplanlegging¹³, samt § 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler og den tilhørende veilederen¹⁴,

Helse

Virksomhetsspesifikke planer for helse		
Tittel	Ansvarlig	Sist revidert
Plan for psykososialt beredskap	Hemsedal kommune	Ukjent
Tiltakskort – Psykososialt kriseteam	Hemsedal kommune	Ukjent
Atomberedskap		Ukjent
Utdeling av jod	Hemsedal kommune	07.08.2018
Tiltak ved straumbrot inntil 6 timer Bygdaheimen, omsorgsbustader	Hemsedal kommune	Ukjent
Tiltak ved straumbrot inntil 6 timer Bygdaheimen, omsorgsbustader	Hemsedal kommune	Ukjent
Tiltak ved straumbrot inntil 6 timer Legesenter	Hemsedal kommune	Ukjent
Tiltak ved straumbrot meir enn 12 timer Legesenter	Hemsedal kommune	Ukjent
Tiltak ved straumbrot meir enn 24 timer Legesenter	Hemsedal kommune	Ukjent
Tiltak ved straumbrot meir enn 6 heimeteneste	Hemsedal kommune	Ukjent
Tiltak ved straumbrot meir enn 24 heimeteneste	Hemsedal kommune	Ukjent
Tiltak ved straumbrot > 6 timer Bygdaheimen, omsorgsbustader	Hemsedal kommune	Ukjent
Tiltak ved straumbrot > 24 timer Bygdaheimen, omsorgsbustader	Hemsedal kommune	Ukjent
Ringeliste ved beredskap evakuerings-/tilkallingsplan ved brann for helse og omsorgsetaten i Hemsedal	Hemsedal kommune	27.02.2020
Smittevernplan Hemsedal kommune	Hemsedal kommune	01.01.2020
Beredkapsplan for større ulykker og katastrofer	Hemsedal kommune	2019
Pandemiplan Hemsedal	Hemsedal kommune	2020
Vedlegg til pandemiplanen	Hemsedal kommune	2020

¹³ https://www.statsforvalteren.no/siteassets/utgatt/fm-buskerud/dokument-fmbu/barnehage-og-opplaring/udir_veileder-avlorlige-skolehend_web.pdf

¹⁴ [Miljø og helse i skolen – veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skolen](#)

Hemsedal kommune har utarbeidet en *Beredskapsplan for større ulykker og katastrofer – helse*. Det står at formålet med planen er å gi de nødvendige instruksjoner og veiledning for på kort varsel å kunne mobilisere personell og materiell for innsats ved større ulykker enn den daglige beredskap (legevakt/ambulansetjeneste) kan make.

Det er kommuneoverlegen som har ansvaret for helseberedskapen i kommunen og for årlig ajourføring av beredskapsplanen. Av planen fremkommer det at papirøvelse skal gjennomføres hvert andre år og en praktisk øvelse skal gjennomføres hvert 4. år.

Planen skiller mellom *avgrenset hendelse*, *stor hendelse* og *masseskade*. Det er redegjort for hvordan helseledelse og helsepersonell tilknyttet kommunen skal agere etter hvilken type hendelse det er, og hvordan samarbeid med brann og politi, og eventuelt med samarbeid med nabokommuner skal koordineres. Planen har utarbeidet tiltak gitt hvilken fase hendelser er i, herunder varslings- og utrykningsfase, aksjons- og akuttfasen og driftsfasen.

Hemsedal kommune har utarbeidet en *plan for psykososialt beredskap*. Dette er en delplan i beredskapsplanen for Hemsedal kommune, og skal iverksettes og følges opp der det er behov for akutt samordnet psykososial bistand til personer som er rammet av kriser, ulykker og katastrofer i Hemsedal kommune. Planen beskriver lovforankring, ansvar, prinsipper og organisering. Planen har til hensikt å beskrive kommunens psykososiale beredskap, som legger til rette for raskt å kunne iverksette målrettede psykososiale tiltak etter mulig traumatiserende hendelser, både for å bistå enkeltpersoner eller grupper. Planen kommer også til anvendelse ved akutte oppståtte situasjoner der ordinær kapasitet og tilbud i kommunen åpenbart ikke strekker til.

Det er utarbeidet tiltakskort for psykososialt kriseteam. Tiltakskortet redegjør for teamets hovedoppgaver, og ulike utrykningskategorier. Utrykningskategoriene er *krise*, *alvorlig krise* og *katastrofe*, og under hvert av disse kategoriene er det tiltak kriseteamet skal vurdere. Tiltakskortet har også en sjekklister for psykososial oppfølging som har tiltak som kan gjennomføres i kartleggings- og planleggingsfasen, akuttfasen – tiltak og koordinering, og oppfølgingsfasen (overgang fra akuttfase til oppfølgingsfase).

Kommunen har også oversendt oversikt over hvem som er en del av kommunens psykososiale kriseteam. Teamet har seks faste medlemmer som også er ressurspersoner innenfor kommunalområdet for helse- og omsorg i kommunen. Disse har også vikarer.

Kommunen har utarbeidet en atomberedskapsplan. Planen er forankret i forskrift om krav til beredskapsplanlegging. Her står det at kommunens viktigste oppgaver ved en atomhendelse vil være å ta seg av innbyggerne og bidra til en raskest mulig normalisering av situasjonen, som det er ved andre krisehendelser. En slik hendelse vil kreve ressurser fra ulike faginstanser og myndigheter, og kommunen må være forberedt på å bidra på ulike måter med ulike ressurser.

Kommunen har kartlagt at det ikke registrert radioaktive kilder fast i kommunen, men transport av radioaktive kilder på gjennomgangsårer i kommunen kan være en risiko. Disse transportene er sjelden eller aldri varslet på forhånd. Dette er den største trusselen for radioaktiv stråling innenfor kommunens grenser og i nærområdet.

Dersom det skal oppstå en strålingsulykke er kommunens oppgaver følgende;

- Etablere kommunens kriseledelse og krisestab med vekt på informasjon, ihht eget planverk
- Påse at sentrale og regionale beslutninger blir iverksatt og fulgt opp lokalt
- Påse nødvendig samordning av fagetatenes tiltak lokalt. F.eks. landbruk, helse Mattilsyn, miljø osv.
- Formidle relevant informasjon fra ansvarlige sentrale og regionale myndigheter
- Legge til rette for effektiv informasjonsutveksling mellom de respektive fagetater Sørg for at relevante opplysninger gjøres kjent for ABU v/ Fylkesmannens krisestab
- Bistå politiet i arbeidet med evakuering og sikring eller annet etter behov

Kommunen har også utarbeidet prosedyrer for utdeling av JOD-tabletter til barn, unge og gravide og ammende i tilfelle nær forestående atomnedfall. Prosedyren for kriseledelsen/kommunehelsetjenesten i Hemsedal. De har utarbeidet prosedyrer som skal gjelde i oppvekstsentrenes åpningstid, eller om disse er stengt.

Som en del av dokumentasjonen har kommunen sendt over 9 tiltaksplaner for strømbrudd ved Bygdaheimen og omsorgsboliger, og legesenteret. Tiltaksplanene viser hvilke oppgaver, herunder varsling/informasjon, tiltak, rapportering/etterarbeid som skal gjennomføres ved strømbrudd. Det er også detaljert hvilke momenter som bør undersøkes/gjennomføres og av hvem på ulike stadier av strømbruddet.

Kommunen har sendt over *ringeliste* med kontaktinformasjon til nøkkelpersoner innen helse- og omsorgsetaten som er gitt ansvar ved beredskap og evakuering ved brann. Listen ble sist oppdatert 27.02.2020. Listen har kontaktinformasjon til:

1. Tilkallingsliste – pleie og omsorg inkl. vaktmester
2. Beredskapsgruppe innen helse og omsorg, herunder:
 - a. Tilsynslege, ansvarlig hjemmesykepleie og hjemmeboende, og ansvarlig eiendom
3. Smittevern, herunder:
 - a. Kommuneoverlege, ledende helsesøster, spesialsykepleier Bygdaheimen.
4. Kriseteam, herunder
 - a. Leder kriseteam, kommuneoverlege, prest,
5. Hemsedal legekontor
6. Annen helsepersonell med sykepleiererfaringen innen helse og omsorg.
7. Annen helsepersonell og annet personell innen helse og omsorg.

Kommunen har også delt en oversikt over hvem som er faste medlemmer og ressurspersoner/vikarer i kommunens kriseteam og deres kontaktinformasjon. Listen har også en oversikt over samarbeidspartnere. Det står ikke når listen sist ble oppdatert.

Vurdering

Revisjonen forventer at kommunen skal følge de nasjonale beredskapsprinsippene om ansvar, likhet, nærhet og samvirke, samt at kommunen skal gjøre beredskapsforberedelser slik sektorlovgivningen krever. Kommunen har utarbeidet planer for å kunne håndtere kriser og uforutsette hendelser innen helse. For revisjonen fremstår planen som tilstrekkelig og legger opp til samarbeid mellom relevante instanser internt og eksternt. For revisjonen fremstår plan for psykososialt beredskap som et ledd i håndtering av akutte hendelser hvor det er faste deltakere. Det er også utarbeidet tiltakskort med sjekklister. Det er ikke klart for revisjonen om de har gjennomført øvelser på området.

Kommunen har utarbeidet plan og retningslinjer for utdeling av Jod-tabletter ved atomutslipp. De har utarbeidet ulike strategier for utdeling gitt tidspunkt på døgnet og sesong.

Revisjonen forventer at kommunens virksomheter skal kunne håndtere en hendelse i en innledende fase. Kommunen har sendt over hvilke tiltak som skal iverksettes ved strømbrudd på Bygdaheimen og omsorgsboliger i ulike faser. Tiltakene viser at det er ansvarlig personell lokalt som skal håndtere dette og vurdere videre varsling. For revisjonen så fremstår dette som viktige planer, men det er ikke klart om tiltakene er kjent for ansvarlig personell ved Bygdaheimen og omsorgsboligene.

Revisjonen ser at det er kartlagt og laget en oversiktlig liste over hvem som har hvilken funksjon innen beredskap på helse- og omsorgsområdet.

Smittevern og pandemi

Virksomhetsspesifikke planer for smittevern og pandemi

Tittel	Ansvarlig	Sist revidert
Beredskapsplan for pandemi i Hemsedal kommune	Hemsedal kommune	Mars 2020
Vedlegg til pandemiplanen	Hemsedal kommune	2020
Smittevernplan Hemsedal kommune	Hemsedal kommune	Januar 2020

Hemsedal kommune har utarbeidet en *beredskapsplan for pandemi i Hemsedal kommune*. Her gis det en oversikt over ansvar. Det er kriseledelsen, kommuneoverlegen og en smitteverngruppe som har et overordnet ansvar for håndtering av en pandemi i kommunen. Andre beredskapsgrupper og ansvarspersoner oppgis å ha viktige støttefunksjoner.

I beredskapsplanen for pandemi har kommunen gjennomgått hvilke mulige utfordringer kommunen kan få innenfor sine tjenesteområder, og hvilke tiltak de vil sette inn. Det er spesielt helse- og omsorgstjenestene som er berørte. Planen redegjør for hvilke tiltak som kan iverksettes innenfor kommunens tjenesteområder. Det fremgår av planen at sentrale myndigheter har pekt på behovet for å gjennomføre øvelser med massevaksinering. Hemsedal kommune redegjør i planen at de har erfaring med massevaksinering, og de mener de vil kunne håndtere en utvidelse av dette i samarbeid med smittevernlege og sykepleiere fra pleie- og omsorgstjenesten.

Det er kommuneoverlegen som er ansvarlig for å rullere smittevernplan, inkludert pandemiplan.

I *vedlegg til pandemiplan* har kommunen redegjort for konkrete tiltak dersom de får et større og langvarig utbrudd i kommunen. Denne inneholder blant annet retningslinjer for *håndtering av smittede innbyggere som er syke*.

Av årsmeldingen 2021 fremkommer det at kommunen har hatt høyere utgifter til beredskap grunnet pandemien. Videre nevnes at et kontinuerlig beredskapsarbeid med økende grad av sykemeldinger under pandemien har vært krevende for kommuneorganisasjonen.

Det står i smittevernplanen at planen skal ansvarsfordele oppgaver, kvalitetssikre tjenester og samarbeid og være til hjelp for den enkelte arbeidstaker i daglige oppgaver med smittevern. Det er kartlagt hvilke lokale forhold som vil påvirke håndtering av smitte i kommunen. Det er opprettet en smitteverngruppe som skal bistå smittevernlegen i det løpende arbeidet med smittevern og i saker som krever større informasjonstiltak, smitteverntiltak, smitteoppsporing og miljøtiltak. Smitteverngruppa skal lede smittevernarbeidet i beredskapssituasjoner.

Smittevernplanen inneholder egne kapitler som omhandler tre særlige områder: Tuberkulose, HIV/Aids og seksuelt overførbare sykdommer, og en pandemiplan.

Det vises til kommunens overordnede beredskapsplan hva gjelder informasjon gjennom media. Det som nevnes som særlige utfordringer for smittevernarbeidet i Hemsedal kommune er kommunens plassering i en reiselivsregion. Dette gjør at kommunen er utsatt for et større smittetrykk, både i mangfoldet av smittsomme sykdommer og ved at epidemier kommer raskere. Her nevnes influensaepidemier som et eksempel. Stor forflytning av mennesker kan også gjøre det vanskelig å oppspore smitekilder.

Vurdering

Det er revisjonens oppfatning at Hemsedal kommune sitt planverk på helseområdet svarer til lovgivers forventninger til kommunene. Revisjonen ser positivt på det omfattende plan- og regelverket kommunen har trukket på, både som del av sin håndtering av Covid-19 pandemien, men også for å håndtere ulykkeshendelser av ulike størrelser som kan ramme en kommune som Hemsedal.

Teknisk sektor – Vann og avløp

Kommunen har sendt over utdrag fra Tuv og Krikken vannverk internkontrollhåndbok. Kommunen har som en del av internkontrollen for vannverket kartlagt uforutsette hendelser og tilsiktede hendelser mot vannverket. IK-håndboken har retningslinjer for hvilke aktiviteter som personell ved vannverket skal iverksette, herunder alarm, varsling, kartlegging av konsekvenser, handling, og avslutning av operasjon.

Virksomhetsspesifikke planer for teknisk sektor			
Tittel		Ansvarlig	Sist revidert
IK-Håndbok Tuv og Krikken vannverk ...			
• akutt forurensning/helsefare		Hemsedal kommune	30.09.2022
• flom		Hemsedal kommune	30.09.2022
• forurensning av drikkevann eller endring vannkvalitet ute på nettet		Hemsedal kommune	30.09.2022
• handlingsplan høydebasseng		Hemsedal kommune	23.06.2010
• innbrudd eller mistanke om innbrudd i høydebasseng		Hemsedal kommune	30.09.2022
• lekkasje/trykløst nett		Hemsedal kommune	30.09.2022
• overløp på Trøim RA		Hemsedal kommune	30.09.2022
• radioaktivt nedfall		Hemsedal kommune	30.09.2022
• sabotasje/trusler		Hemsedal kommune	30.09.2022
• varsling og meldingsrutiner		Hemsedal kommune	30.09.2022

Revisjonen har ikke mottatt annen dokumentasjon innen området for teknisk sektor.

Vurdering

Revisjonen forventer at kommunen også innen kommunalområdet for teknisk sektor skal følge beredskapsprinsippene om ALNS. For revisjonen fremstår det som at kommunen har kartlagt ulike scenarioer som kan oppstå ved vannverket. Det er ikke kjent for revisjonen i hvilken grad og hvor ofte kommunen holder øvelser innen området.

4.4. Samarbeid

Eksterne samarbeidsavtaler

Hemsedal har flere samarbeidsavtaler hva gjelder beredskap med eksterne aktører i kommunen. Kommunen har oversendt følgende planer for beredskap ved hendelser som kan oppstå i kommunen. De fleste hendelsene som faller innenfor denne delen, fordrer samarbeid og samvirke med andre aktører som sitter med samtidig ansvar.

Eksterne samarbeidsavtaler om beredskap		
Tittel	Ansvarlig	Sist revidert
Beredskaps- og forebyggende analyse Hallingdal brann og redningstjeneste IKS og Hol brann- og feiervesen	PiD Solutions	06.04.2018
Beredskapsplan for Gol og Hemsedal Røde Kors	Røde kors Gol og Hemsedal	2020
Beredskapsplan Hallingdal brann og redning	Hallingdal brann og redning IKS	24.11.2014
Beredskapsplan Hemsedal Energi KF	Hemsedal Energi KF	Oktober 2014
Krise- og beredskapsplan Hemsedal turisttrafikklag SA – destinasjon Hemsedal (HTTL)	HTTL	Desember 2020
Beredskapsplan skogbrann HBR	Hallingdal brann og redning IKS	01.04.2014
Katastrofeplan for Hemsedal skisenter	Skistar Hemsedal	01.04.2022

I tilleggskumentasjonen som ble oversendt etter kontrollutvalgsmøte 6. juni 2023, trekkes prosjektet «Hemsedal Medic» frem. Dette er et prosjekt som har fokus på forebyggende arbeid i samarbeid mellom legevakt og prehospitaltjenester for å avlaste trykket på legevakt og ambulansetjenesten i vintersesongen når mange samles på en større turistdestinasjon. Prosjektet er ikke en del av kommunens beredskapsplan, men skal dekke et behov som også er identifisert gjennom kommunens ROS-analyse.

Tilleggskumentasjonen inneholdt også en avtale om kjøp av informasjons- og vertskapstjenester mellom Hemsedal kommune og Hemsedal Turisttrafikklag (HTTL). Avtalen gjaldt for årene 2018 til 2020, og var datert/signert 26. februar 2019.

Vurdering

Revisjonen ser positivt på at Hemsedal kommune har et velutviklet samarbeid med regionale ressurser på beredskapsfeltet. Tatt i betraktning at enkelte av samarbeidsplanene er av eldre dato er det derfor anbefalt at man gjennomgår samarbeidsavtaler av disse.

4.5. Informasjon og opplæring

Offentliggjøring av beredskapsplan

Hemsedal kommunes overordnede beredskapsplan ligger tilgjengelig på kommunens nettsider. Nettsidene inneholder i tillegg en rekke beredskapsressurser rettet mot kommunens innbyggere. Under *beredskap og krisehåndtering* finner man informasjon om varslings på SMS, informasjon om hva innbyggere selv kan gjøre for sikre egenberedskap, informasjon om sorg- og kriseteam, og en egen informasjonsside om beredskap, samt egen side for beredskaps- og varslingsråd til personer med nedsatt funksjonsevne. Her ligger beredskapsplanen tilgjengelig hvor kommunens krisekontakter med navn, stilling og telefonnummer står oppført. Viktige telefonnumre til ressurser i kommunen står oppført her, herunder:

- Tjenestetorget/sentralbordet
- Legevakt
- Barnevernvakt
- Teknisk drift -vakttelefon
- Hemsedal energi
- Hallingdal kritesenter
- Alarmtelefon for barn og unge

Opplæring av personer med roller og ansvar i en krisesituasjon

Fra kommunens overordnet beredskapsplan står det i punkt 6.1 at alle ledere og mellomledere med en funksjon i kommunal kriseledelse skal ha opplæring ved ansettelse. Leder har også et selvstendig ansvar for egen opplæring og oppdatering. Leder har ansvar for at sine ansatte har tilstrekkelig opplæring og informasjon om kommunen sin kriseberedskap.

Hemsedal kommune skriver selv i Handlingsprogram og økonomiplan for 2022-2025 at: *«kommunen skal vere godt førebudd på einkvar hending til einkvar tid. For å vere budde må planer om kommunal beredskap forankras i heile organisasjonen, det må vere obligatorisk opplæring av nye tilsette og spesielt dei med beredskapsansvar jfr beredskapsplanen. Kommunen må også øve og sette beredskap på agendaen.»*

Revisjonen kan ikke se at der foreligger et skriftlig opplæringssystem.

Vurdering

Revisjonen finner ingen dokumentasjon på at der foreligger et system som sikrer opplæring og tilstrekkelig kvalifikasjon for alle som er tiltenkt en rolle i kommunens krisehåndtering i tråd med § 7 i forskriften, og det skriftlige dokumentasjonskravet stilt i forskriftens § 9. Det anbefales derfor Hemsedal kommune å utarbeide et slikt system. Et slikt system vil samtidig harmonere med kommunens ambisjoner nevnt ovenfor.

Kommunens nettsider for beredskap ligger lett tilgjengelig via fremsiden til kommunens nettsider. Revisjonen ser særlig positivt på at Hemsedal kommune inkluderer beredskapsinformasjon og råd direkte rettet mot personer med nedsatt funksjonsevne.

4.6. Hendelser

I tråd med beredskapsforskriftens § 8 Evaluering etter øvelser og uønskede hendelser og § 9 Dokumentasjon skal kommunen skriftlig evaluere krisehåndteringen av uønskede hendelser og eventuelt gjøre endringer i kommunens beredskapsplanverk.

Kommunen har gjennomført omfattende evaluering etter Covid-19, pandemien, senest etter fasen som pågikk høsten 2021 og vinteren 2022. I denne evalueringen har kommunen konkludert med 12 tilrådninger.

Tilleggsdokumentasjonen inneholdt også en evaluering av storbrannen i Hemsedal 30. mars 2022. Evalueringen inneholder momenter/erfaringer fra en rekke aktører, internt i kommunen og eksterne, men ingen konklusjon eller vurdering av hvilke tiltak som bør gjøres for å være bedre forberedt for fremtiden.

Vurdering

Revisjonen mener kommunen har gjennomført evaluering av pandemien i tråd med forskriften. Evalueringen av storbrannen i 2022, mangler vurderinger av behov for eventuelle tiltak. Evalueringene vil være sentrale for kommunen i å videreføre læringspunktene fra pandemien og storbrannen.

4.7. Øvelser

I handlingsplan skriver kommunen at *de må øve og sette beredskap på agendaen*. For å nå dette målet beskrives følgende tiltak:

Beskriving av tiltak	2022	2023	Resultatindikator
1 Utarbeiding og forankring av overordna beredskapsplan	X		Innen 1.6
2 Øving av kommunal kriseledelse	X	X	Årlig
3 Beredskapsråd	X	X	Årlig

Revisjonen ble også gitt en oversikt over siste års gjennomførte øvelser.

Øvelse	År	Evaluering	Tema
Øvelse Salamander	2016	Nei	Brann i omsorgsbolig
Øvelse teknisk etat	2017	Ja	200-årsflom
Øvelse Gaupe	2018	Nei	Stor trafikkulykke
TISK-øvelse nr. 1	2020	Nei	Smittesporing
TISK-øvelse nr. 2	2020	Nei	Smittesporing
Øvelse Dark web	2022	Nei	Datasikkerhet

I tillegg dokumentasjonen fremgår det at kommunen mener de ikke fikk gjennomført en god nok evaluering etter IKT-øvelsen i november 2022. Dette skyldtes blant annet sykemelding hos sentrale ledere. Det ble gjennomført en mindre evaluering etter møte med Statsforvalter 23. november 2022, og det var enighet om at temaet skulle følges opp i 2023. Helse og omsorg har hatt en beredskapsdag i samarbeid med IKT Hallingdal med fokus på IKT i 2023.

I oktober og november 2020 ble det gjennomført to øvelser innenfor **TISK** (**T**esting, **I**solering, **S**mittesporing og **K**arantene). Først øvelse «Tore på sporet», og deretter øvelse «TISK». Dokumentasjonen fra disse viser øvelsenes program, og av disse går det frem at øvelsene skulle evalueres.

I 2019 ble det gjennomført en øvelse i atomberedskap i Hallingdalskommunene. Øvelsen ble evaluert, og det ble gjort vurderinger av forbedringspotensial.

I 2017 ble det gjennomført en øvelse i teknisk etat i kommunen. Øvelsen ble evaluert, og det ble gjort vurderinger av forbedringspotensial.

Vurdering

I henhold til beredskapsforskriftens § 7 Øvelser og opplæring skal kommunens beredskapsplan øves minimum hvert annet år. Basert på dokumentasjonen revisjonen har mottatt svarer Hemsedal kommune på lovgivers krav til øvingsfrekvens. Revisjonen ser det som særlig positivt at Hemsedal kommune øvde gjentatte ganger på TISK under pandemien.

I forhold til beredskapsforskriftens § 8 Evaluering etter øvelser og uønskede hendelser plikter kommunen å evaluere egen krisehåndtering etter øvelser. Dokumentasjonen som er forelagt revisjonen viser at det er utført skriftlig evaluering etter enkelte øvelser, og programmet for de to TISK-øvelsene viser at evaluering var del av dagens program. Vi har ikke mottatt noe skriftlig evaluering av disse, samt for enkelte av de andre øvelsene som kommunen har oppgitt å ha gjennomført. Dette har så langt revisjonen erfarer kun vært gjennomført ved en av kommunens seks siste øvelser. Evaluering i ettertid er en sentral måte for kommunen å nyttiggjøre seg av kunnskapen og erfaringen man gjør seg i øvingssituasjonen og vil være en viktig komponent i å sørge for at kommunens risiko- og vesentlighetsanalyser og beredskapsplaner er basert på utprøvd kunnskap.

4.8. Tilsyn

Revisjonen har ikke mottatt dokumentasjon på gjennomførte tilsyn i Hemsedal kommune. Kommunen opplyser at det ble gjennomført et tilsyn i 2018 uten avvik. Kommunen viser også til at representanten fra statsforvalter i beredskapsrådets møte 7. april 2022 uttalte at Hemsedal hadde håndtert beredskapen veldig bra, med sammenfallende hendelser som pandemi, krig i Ukraina og storbrannen.

4.9. Spørreundersøkelse

For å besvare forvaltningsrevisjonens problemstillinger ble det gjennomført en spørreundersøkelse rettet mot ulike deler av kommunens ledelse. De metodiske vurderingene rundt spørreundersøkelsen er beskrevet i kapittel 2 – metode.

Spørreundersøkelsen ble sendt til 22 ansatte med lederroller eller særskilt beredskapsansvar som del av sine stillinger. Endelig svarprosent blant respondentene (n=15) ble 68,2 %.

Undersøkelsen tok utgangspunkt i spørsmål om tilstanden generelt i kommunens beredskapsarbeid og mer spesifikt i den enkelte virksomhets forhold til beredskapsarbeidet. Selv om undersøkelsen i sin helhet ikke har spesifikke problemstillinger rettet mot koronapandemien, er det på grunn av dens langvarighet og belastning på kommunens krise- og helseberedskap inkludert i denne undersøkelsen.

Respondentene skulle besvare noen spørsmål på en skala fra 1 (helt uenig) til 6 (helt enig) og andre spørsmål med ja eller nei.

Undersøkelsen hadde spørsmål innenfor følgende kategorier:

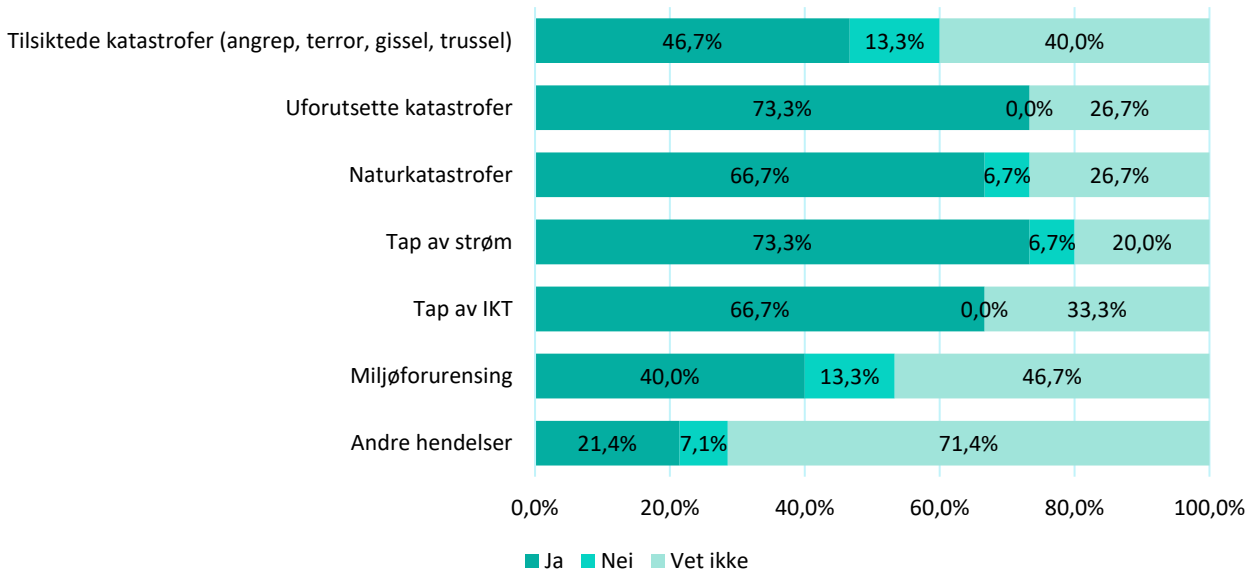
- Stilling og arbeidssted
- Utarbeidet lokal beredskapsplan
 - Utarbeidet tiltakskort (eller lignende)
 - Virksomhetsspesifikke ROS-analyser
- Fokus på beredskap
 - Tillit til egen beredskap
- Hendelser – krisesituasjoner (lokalt)
 - Håndtering av disse
- Covid-19 – Koronapandemien
 - Forberedelse
 - Tilgang på utstyr (beskyttelse / teknisk)
 - Opplevelse av håndtering

Videre følger et utvalg av spørsmålene fra undersøkelsen, som vi mener gir et godt bilde av respondentenes vurdering av beredskapsarbeidet i kommunen.

Rutiner og tiltakskort

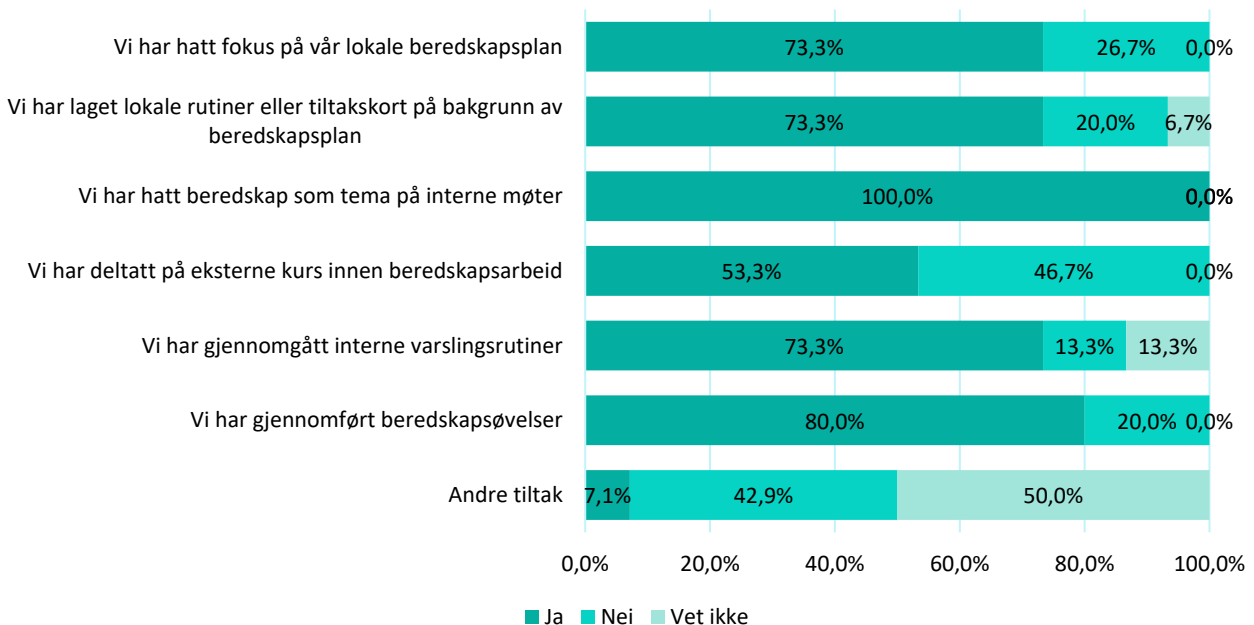
Figuren under viser status hos kommunens forskjellige virksomheter i forhold til utarbeidelse av rutiner eller tiltakskort for å håndtere ulike krisesituasjoner som kan oppstå. Verdt å merke seg er at ikke alle virksomheter er like eksponert for alle former for kriser. Det vil særlig være 'uforutsette katastrofer', 'naturkatastrofer', 'tap av strøm' og 'tap av IKT' som kan ramme de fleste virksomheter.

Har din virksomhet utarbeidet rutiner eller tiltakskort for å håndtere følgende hendelser?



Fokus på beredskap

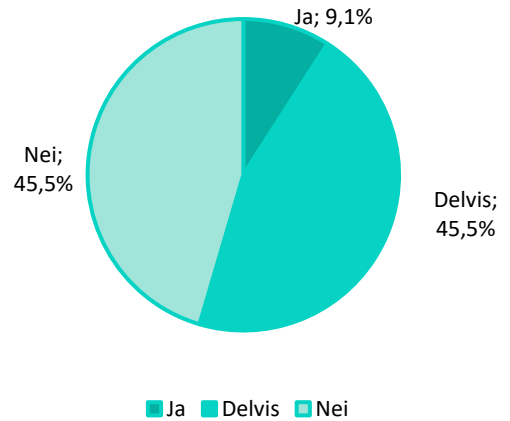
Hvordan opplever du at fokuset har vært på beredskap det siste året?



Figuren viser hvordan den enkelte leder opplever at søkelyset på beredskap har vært siste året. Flertallet av respondentene rapporterer at de har hatt beredskap som tema i interne møter (100,0 %), gjennomført beredskapsøvelser (80,0 %), søkelys på sin lokale beredskapsplan (73,3 %), laget lokale rutiner eller tiltakskort (73,3 %), gjennomgått interne varslingsrutiner (73,3 %) eller deltatt på eksterne kurs innen beredskapsarbeid (53,3 %)

Den store overvekten av positive svar på påstandene over, må ses i kontrast til at kun et fåtall (8,3%) ledere mener beredskapsarbeidet har hatt et tilstrekkelig fokus i sin virksomhet.

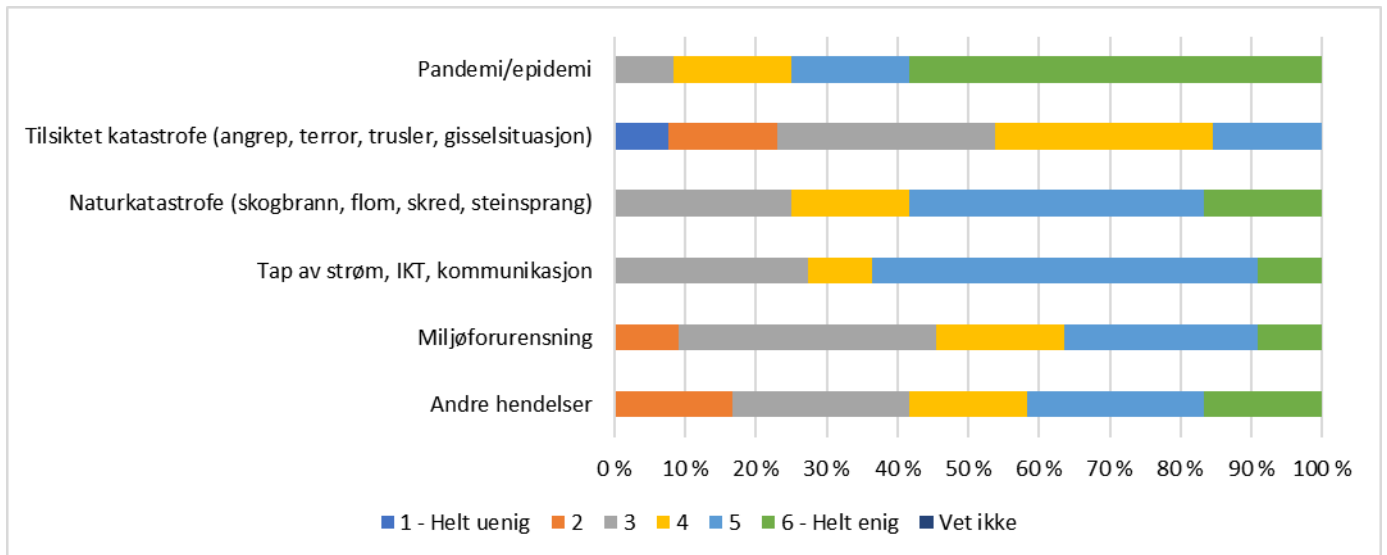
Mener du beredskapsarbeidet har hatt et tilstrekkelig fokus ved din virksomhet?



Kriseledelse og krisehåndtering

Figuren under viser i hvilken grad respondenten har tillit til at kommunens kriseledelse er rustet til å håndtere et utvalg situasjoner, og svarene viser at kommunens kriseledelse nyter høy grad av tillit.

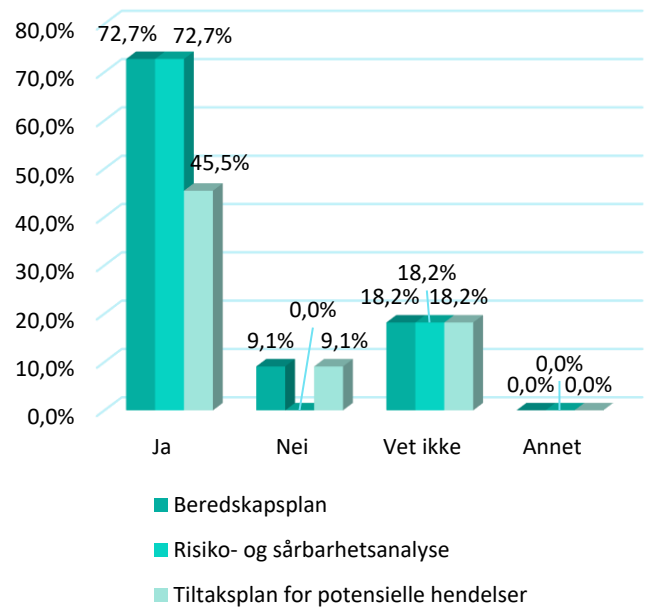
Hvor enig eller uenig er du i at kommunens kriseledelse er rustet til å håndtere følgende kriser:



Virksomhetsspesifikke planer

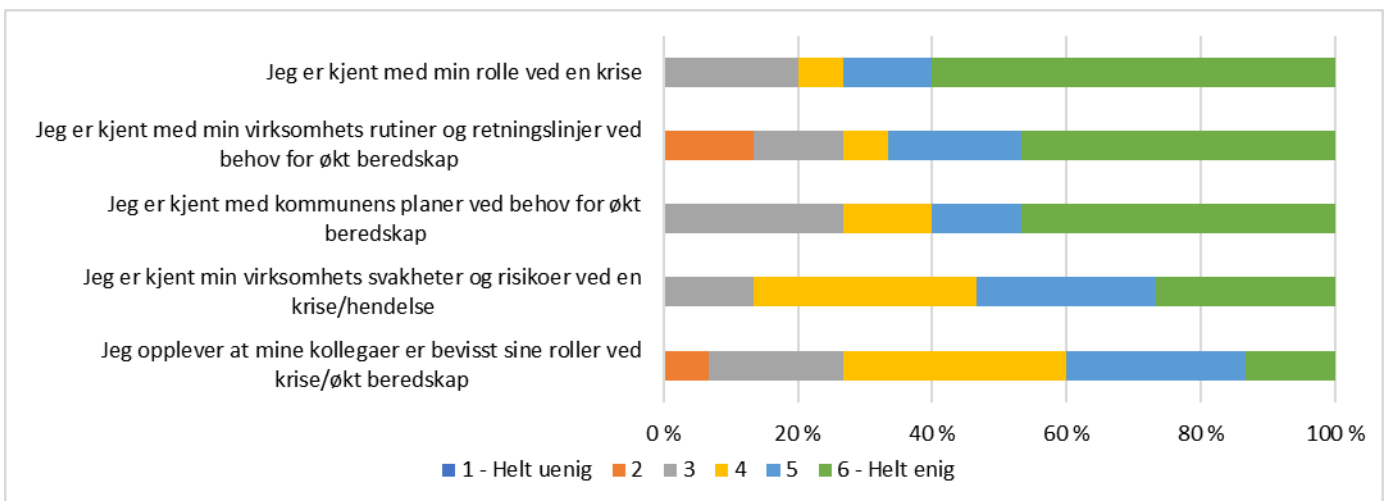
Figuren under viser hvilke virksomhetsspesifikke planer respondenten mener er utarbeidet ved deres virksomhet.

Det fremstår som at flertallet av virksomhetene har egne beredskapsplaner, egne risiko- og sårbarhetsanalyser, samt at nesten halvparten har egne tiltaksplaner for mulige hendelser.



Kjennskap til kommunens beredskapsarbeid

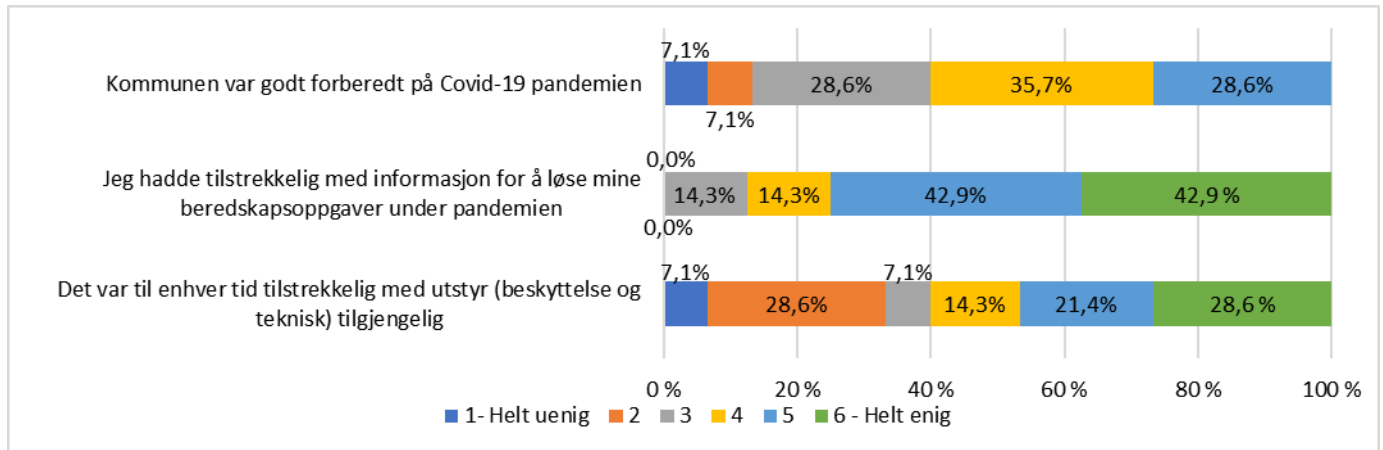
Figuren under viser forskjellige utsagn som omhandler kjennskap til beredskapsarbeidet i kommunen.



Gjennomgående for utsagnene respondentene har tatt stilling til er god kjennskap til roller, forventninger, rutiner, planer, og risikofaktorer som er gjeldende for kommunen som helhet, men også spesifikt på virksomhetsnivå..

Koronapandemien

Figuren viser i hvilken grad respondentene opplevde at kommunen var forberedt på en pandemi, og hvordan pandemien ble håndtert.



Vurdering

Vi ser det som positivt at en så stor andel av virksomhetene svarer at de har utarbeidet rutiner og tiltakskort i sine virksomheter, for mange viktige hendelser. Men det er likevel flere virksomheter som ikke har, eller ikke vet om de har tilpassede rutiner og tiltakskort for viktige hendelser i sine virksomheter.

Vi ser også positivt på at en stor andel av lederne i kommunen svarer at de har hatt fokus på lokale beredskapsplaner, beredskap som tema på interne møter, gjennomgått varslingsrutiner, laget lokale rutiner og tiltakskort, har gjennomført beredskapsøvelser og deltatt på eksterne kurs. Samtidig er det en veldig liten andel som mener at det har vært tilstrekkelig fokus på beredskapsarbeidet i egen virksomhet.

Vi ser av svarene at det er en trygghet i kommunen på at kommunens kriseledelse er rustet til å håndtere en rekke ulike typer kriser, illustrert gjennom de seks eksempelsituasjonene som det er spurt om i undersøkelsen.

Undersøkelsen viser også at flertallet av virksomhetene har beredskapsplaner, risiko- og sårbarhetsanalyser, samt at nesten halvparten har egne tiltaksplaner rettet mot potensielle hendelser.

Vi ser også at en stor andel av respondentene er godt kjent med sin rolle, kommunens planverk, egen virksomhets planverk, eventuelle svakheter og risikoer i egen virksomhet ved en krise/hendelse og at mange mener at deres kollegaer er bevisst sin rolle en krise/økt beredskap.

Avslutningsvis hadde spørreundersøkelsen noen spørsmål om innledningsfasen av koronapandemien (Covid-19). Her vil vi trekke frem at ingen av respondentene var helt enig i at de synes kommunen var godt forberedt på Covid-19 pandemien, men flertallet har likevel svart positivt på dette. Det kan tolkes til at kommunen kunne vært bedre forberedt, men likevel var rimelig bra forberedt. Svarene på om de

hadde tilstrekkelig med informasjon til å løse sine beredskapsoppgaver under pandemien, tyder på at kommunen håndterte krisen relativt bra. Det er også en høy andel som svarer at de hadde tilstrekkelig utstyr (beskyttelse og teknisk) tilgjengelig.

5. Oppsummering og konklusjon

Gjennomgangen av kommunens dokumentasjon og resultatene fra spørreundersøkelsene om kommunens arbeid på beredskaps- arbeidet og organiseringen i all hovedsak viser at Hemsedal arbeider på en måte som harmonerer med anbefalingene, prinsippene og de generelle føringene som statlige myndigheter stiller til kommunene. Revisjonen merker seg tilbakemeldingene fra spørreundersøkelsen hvor det fremkommer at lederne som svarte opplever at kommunens beredskaps- og kriseledelse er godt rustet til å håndtere beredskapssituasjoner.

Hemsedal kommune har utarbeidet en beredskapsplan for kommunen. Denne ble vedtatt i 2022, og revideres årlig. Planen er gjort tilgjengelig for publikum på kommunens nettsider.

Kommunen deltar i flere samarbeidsorganer med andre Hallingdalskommunen. Revisjonen anser det som en styrke at kommunen har arenaer hvor de kan dele erfaringer og utfordringer.

Med bakgrunn i at mange av kommunens tiltakskort rettet mot ulike beredskapsroller ikke har innhold er det revisjonens anbefaling at det gjennomføres en gjennomgang av samtlige tiltakskort i kommunens beredskapsplan.

Revisjonen finner ingen dokumentasjon på at der foreligger et system som sikrer opplæring og tilstrekkelig kvalifikasjon for alle som er tiltenkt en rolle i kommunens krisehåndtering i tråd med § 7 i forskriften, og det skriftlige dokumentasjonskravet stilt i forskriftens § 9. Det anbefales derfor Hemsedal kommune å utarbeide et slikt system. Et slikt system vil samtidig harmonere med kommunens ambisjoner nevnt ovenfor.

Kommunens nettsider for beredskap ligger lett tilgjengelig via fremsiden til kommunens nettsider. Revisjonen ser særlig positivt på at Hemsedal kommune inkluderer beredskapsinformasjon og råd direkte rettet mot personer med nedsatt funksjonsevne.

Revisjonen har ikke mottatt nok dokumentasjon fra oppvekstsektoren til å kunne vurdere hvorvidt sektoren har et relevant planverk innenfor beredskapsområdet. Skulle det vise seg at planverket revisjonen har mottatt danner det totale bildet på beredskapsarbeidet som er gjort for oppvekstsektoren i Hemsedal kommune, fremstår det som åpenbart at der foreligger et behov for å gjennomgå, utarbeide, implementere og ikke minst øve på beredskap. I forhold til revidering og oppdatering av planverket vil revisjonen særlig fremheve Utdanningsdirektoratets veileder i

beredskapsplanlegging¹⁵, samt § 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler og den tilhørende veilederen¹⁶.

Det er revisjonens oppfatning at Hemsedal kommune sitt planverk på helseområdet svarer til lovgivers forventninger til kommunene. Revisjonen ser positivt på det omfattende plan- og regelverket kommunen har trukket på, både som del av sin håndtering av Covid-19 pandemien, men også for å håndtere ulykkeshendelser av ulike størrelser som kan ramme en kommune som Hemsedal.

I henhold til beredskapsforskriftens § 7 Øvelser og opplæring skal kommunens beredskapsplan øves minimum hvert annet år. Basert på dokumentasjonen revisjonen har mottatt, svarer Hemsedal kommune på lovgivers krav til øvingsfrekvens. Revisjonen ser det som særlig positivt at Hemsedal kommune øvde gjentatte ganger på TISK under pandemien.

I forhold til beredskapsforskriftens § 8 Evaluering etter øvelser og uønskede hendelser plikter kommunen å evaluere egen krisehåndtering etter øvelser. Revisjonen er også forelagt evalueringer i tråd med lovgivers forventninger i flere av de siste års hendelser og øvelser. Evaluering i ettertid er en sentral måte for kommunen å nyttiggjøre seg av kunnskapen og erfaringen man gjør seg i øvingssituasjonen og vil være en viktig komponent i å sørge for at kommunens risiko- og vesentlighetsanalyser og beredskapsplaner er basert på utprøvd kunnskap.

6. Anbefaling

Med bakgrunn i vår gjennomgang vil vi anbefale kommunedirektøren i Hemsedal kommune følgende:

- Påse å skriftlig dokumentere at ansatte gis opplæring i krisehåndtering
- Vurdere å revidere beredskapsplanens tiltakskort
- Vurdere å revidere oppvekstsektorens eksisterende planverk

Et utkast til ny oppdatert rapport har blitt oversendt kommunedirektøren til uttalelse. Kommunedirektørens uttalelse av 24. august 2023 er vedlagt rapporten.

Drammen, den 25. mai 2023 / 24. august 2023.

Frode H. Christoffersen
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Åge Joakim Henriksen
Prosjektleder / Forvaltningsrevisor

¹⁵ https://www.statsforvalteren.no/siteassets/utgatt/fm-buskerud/dokument-fmbu/barnehage-og-opplaring/udir_veileder-avvurter-skolehend_web.pdf

¹⁶ [Miljø og helse i skolen – veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skolen](#)

Referanser

LOV 2018-06-22 nr 83, Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

LOV 2010-06-25 nr 45, Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven)

FOR 2010-06-25 nr 943, Delegering av departementets myndighet til å gi forskrifter etter lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

FOR-2011-08-22 nr 894, Forskrift om kommunal beredskapsplikt

LOV 2011-06-24 nr 29, Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven)

LOV 2011-06-24 nr 30, Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)

LOV 2000-06-23 nr 56, Lov om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven)

FOR 2001-07-23 nr 881, Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv. etter lov om helsemessig og sosial beredskap

LOV 1994-08-05 nr 55, Lov om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven)

LOV 2008-06-27 nr 71, Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)

LOV 2002-06-14 nr 20, Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven)

LOV 2000-11-24 nr 82, Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven)

LOV 1981-03-13 nr 6, Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)

LOV 2003-07-04 nr 83, Lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven)

FOR-2018-12-20 nr 2053, Forskrift om virksomheters arbeid med forebyggende sikkerhet (virksomhetssikkerhetsforskriften)

FOR 2012-12-07 nr 1157, Forskrift om sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen (kraftberedskapsforskriften)

LOV 1998-03-20 nr 10, Lov om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) **OPPHEVET**

Meld. St. 10 (2016-2017), Risiko i et trygt samfunn – Samfunnssikkerhet

Meld. St. 21 (2012-2013), Terrorberedskap

Meld. St. 29 (2011-2012), Samfunnssikkerhet

NOU 2019: 13 Når krisen inntreffer

NOU 2012: 14 Rapport fra 22. juli-kommisjonen

Veiledere og rapporter fra DSB – Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, som blant annet:

- Veiledning til forskrift om kommunal beredskapsplikt
- Veileder til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i kommunen, inkl. analyseskjema
- Veileder krisekommunikasjon
- Temarapport om samfunnets kritiske funksjoner og hvilken funksjonsevne samfunnet må kunne opprettholde til enhver tid
- Veileder i planlegging, gjennomføring og evaluering av øvelser
- Veiledning for fylkesmannens tilsyn med kommunal beredskapsplikt
- Rapporter fra DSB i serien – Nasjonalt risikobilde (NRB) / Krisesenarioer

Hemsedal kommune – www.hemsedal.kommune.no

Info om beredskap: www.hemsedal.kommune.no/beredskap/

DSB – Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap – www.dsb.no

Risiko, sårbarhet og beredskap: <https://www.dsb.no/lover/risiko-sarbarhet-og-beredskap/>

NVE – Norges vassdrags- og energidirektorat – <https://www.nve.no/>

Helsedirektoratet:

<https://www.helsedirektoratet.no/faglige-rad/pandemiplanlegging/pandemiplanlegging-ikommunen>

<https://www.helsedirektoratet.no/tema/beredskap-ogkrisehandtering/koronavirus/prioriteringsnotat-prioritering-av-helsehjelp-i-norge-under-covid-19-pandemien>

RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon, fastsatt av NKRFs styre 12.08.2020,

https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/RSK_RevisjonsStandard_Kommune/RSK_001_Standard_for_forvaltningsrevisjon_200812.pdf

Vedlegg 1 – Uttalelse fra kommunedirektøren

Kommunedirektørens uttalelse til rapport, datert 24. august 2023



Hemsedal kommune

VIKEN KOMMUNEREVISJON IKS
Postboks 4197
3005 DRAMMEN

Dykkar ref.	Vår ref.	Dato
	2022/1664-5	24.08.2023

Kommunal beredskapsplikt - uttale til Forvaltningsrapport

Viser til mail med oversendt utkast til rapport av 22. august der dykk ber om kommentar frå Kommunedirektør.

Underteikna har gitt innspel til rapport i brev av 23. mai og 11. juli. Mine tilbakemeldingar har i hovudsak vore knytt til det Kommunerevisjon har peika på som manglande dokumentasjon på aktivitet i lokalt beredskapsarbeid, manglande deltaking frå private aktørar, manglande dokumentasjon etter hendingar og øvingar, samt mangelfull evaluering av Covid-19. Aktuelt underlag er oversendt, og revisjonen har endra rapporten deretter.

Så langt eg kan sjå har Viken Kommunerevisjon etterkomme mine merknadar, som også vart nemnd i sist Kontrollutvalsmøte.

Vi har håp om at pågåande OU-prosessar i kommunen skal konkretisere tiltak som følgjer opp forslag til forbedringspunkt. Samstundes, rapporten syner at beredskapsarbeidet i hovudsak ligg innafør dei føringane som statlege mynde stiller til kommunen. Det kjem og fram at leiarane opplever at kommunen sin beredskaps- og kriseleiiing er godt rusta til å handtere beredskapssituasjonar.

Uansett, me ser på revisjonen sitt arbeid som viktig og skal etter beste evne følgje opp revisjonen sine andre tilrådingar der dette er naturleg.

Med helsing

Ola Frogner
Konstituert Kommunedirektør

Elektronisk godkjent utan signatur

Hemsedalsvegen 2889 , 3560 HEMSEDAL
www.hemsedal.kommune.no
postmottak@hemsedal.kommune.no

Tlf.: 31408800
Org.nr: 964952701

Bankgiro: 23672014964



Vedlegg 2 – RSK 001 – Standard for forvaltningsrevisjon

Nedenfor følger et kort resyme av RSK 001, med de viktigste punktene som skal følges.

Fastsatt av NKRFs styre 12.08.2020 og gjort gjeldende som god kommunal revisjonsskikk for forvaltningsrevisjoner med oppstartsbrev sendt etter 30.09.2020.

Standarden er bygget opp med 34 punkter bestående av grunnleggende prinsipper og revisjonshandlinger i forvaltningsrevisjon, hvor noen er anbefalinger og noen er obligatoriske krav. Standarden fastsetter normer for planlegging, gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjon i kommuner, fylkeskommuner og i (fylkes)kommunalt eide selskap.

Gjennomføring av forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave i kommuner og fylkeskommuner¹⁷, og kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon. Det skal utarbeides en plan for forvaltningsrevisjon som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Denne skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering, og den skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv.

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger. Forvaltningsrevisjon skal ikke overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens eller fylkeskommunens folkevalgte organer.

Punkt	Innhold
	Innledning
1-3	Krav til revisor
4-8	Bestilling og problemstilling
9-13	Revisjonsdialogen
14-15	Revisjonskriterier
16-19	Metode og data
20-22	Vurderinger og konklusjoner
23	Anbefalinger
24-28	Rapport
29-31	Dokumentasjon
32-34	Kvalitetssikring og kvalitetskontroll

Krav til revisor:

Det skal utpekes en oppdragsansvarlig for hvert oppdrag i forvaltningsrevisjon, og denne er ansvarlig for å påse at standardens krav er oppfylt. Oppdragsansvarlig revisor skal sikre at forvaltningsrevisjonen gjennomføres med tilstrekkelig kunnskap om og ferdigheter i relevante metoder, og med tilstrekkelig kunnskap om temaet som revisjonen omhandler. Revisor skal være uavhengig og objektiv ved utførelsen av sine oppgaver.

Bestilling og problemstilling:

Forvaltningsrevisjonen skal gjennomføres i samsvar med kontrollutvalgets bestilling, og revisor skal vurdere om kontrollutvalgets bestilling lar seg gjennomføre. Revisor skal forsikre seg om at kontrollutvalget og revisor har lik forståelse av oppdraget, at rammene er tilstrekkelig klarlagt, og om nødvendig avklare bestillingen med kontrollutvalget.

Revisor skal sikre at det utarbeides problemstillinger som er tilstrekkelig konkretisert og avgrenset til å kunne besvares, og at de er egnet til å besvare kontrollutvalgets bestilling. Dersom det er behov for å endre problemstillinger underveis slik at det kan ha betydning for gjennomføringen av oppdraget, skal dette avklares med kontrollutvalget.

Revisor skal utarbeides en skriftlig prosjektplan for hver forvaltningsrevisjon, som redegjør for problemstillinger, revisjonskriterier eller grunnlaget for disse, og metodebruk.

¹⁷ LOV 2018-06-22 nr 83, Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), syvende del, kapittel 22 til 26, §§ 22-1 til 26-1

Revisjonsdialogen:

Revisor skal iverksette tiltak som er egnet til å sikre god dialog med revidert enhet, øvrige involverte og andre relevante aktører. Senest før datainnsamling starter skal revisor sende oppstartsbrev til kommunedirektøren (alt. selskapet). Som hovedregel skal det avholdes oppstartsmøte hvor det redegjøres for bakgrunn, problemstillinger, revisjonskriterier, informasjonsbehov og planlagt gjennomføring av forvaltningsrevisjonen.

Utkast til rapport skal sendes kommunedirektøren (alt. selskapet som er gjenstand for forvaltningsrevisjon), og uttalelsen skal fremgå av rapporten i sin helhet. Endelig rapport skal oversendes kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren (alt. selskapet).

Revisjonskriterier:

Med utgangspunkt i problemstillinger skal revisor etablere revisjonskriterier utledet fra autoritative eller anerkjente kilder innenfor det reviderte området. Kildene skal presenteres for revidert enhet, som skal gis anledning til å komme med innspill. Revisjonskriteriene skal være relevante, konkrete og i samsvar med de kravene som gjelder for revidert enhet innenfor den aktuelle tidsperioden.

Metode og data:

Revisor skal sikre dataenes relevans (gyldighet, validitet) for problemstillingen, og datainnsamlingen skal gjennomføres på en måte som sikrer dataenes pålitelighet (reliabilitet). Metodevalg skal begrunnes og eventuelle svakheter i datamaterialet skal synliggjøres. Det skal innhentes data i tilstrekkelig omfang til å kunne gjøre vurderinger og svare på problemstillingene. Data som er fremkommet muntlig skal nedtegnes skriftlig og bekreftes av kilden. Personopplysninger skal behandles i tråd med kravene i personopplysningsloven.

Vurderinger, konklusjoner og anbefalinger:

Revisor skal vurdere innsamlede data opp mot revisjonskriteriene, og dersom det avdekkes vesentlige avvik skal det komme tydelig frem i rapporten. Vurderinger må være objektive, og med bakgrunn i disse skal revisor konkludere i forhold til problemstillingene.

Anbefalinger er ikke obligatorisk, men skal gis der dette er hensiktsmessig ut fra data, vurderinger og konklusjoner. Anbefalinger skal ikke gis i form av detaljerte løsninger.

Rapport:

Det skal skrives rapport til hvert forvaltningsrevisjonsprosjekt, og rapporten skal utformes så leservennlig som mulig med hensyn til språk og struktur.

Rapporten skal vise sammenhengen ("den røde tråden") mellom problemstillinger, revisjonskriterier, innsamlede data, vurderinger, konklusjoner og eventuelle anbefalinger, og det skal være et klart skille mellom hva som er presentasjon av data (fakta) og hva som er revisors vurderinger. Praksis eller tilstand innen det reviderte området skal beskrives i et omfang som i tilstrekkelig grad underbygger revisors vurderinger og konklusjoner.

Dokumentasjon:

Forvaltningsrevisjon skal dokumenteres på en måte som er tilstrekkelig til å gi en totalforståelse av utførelsen av prosjektet, og til å underbygge revisors vurderinger og konklusjoner. Forhold som tilsier at det kan foreligge misligheter eller feil, skal dokumenteres særskilt. Det samme gjelder dersom det avdekkes åpenbare brudd på annet regelverk enn det som inngår i revisjonen. Dokumentasjon skal oppbevares i minst 10 år.

Kvalitetssikring og system for kvalitetskontroll

Utførelse av forvaltningsrevisjon skal kvalitetssikres, og denne skal dokumenteres. Den skal sikre at undersøkelse og rapport har nødvendig faglig og metodisk kvalitet og følger denne standard.

Revisjonsenheten skal dokumentere et system for kvalitetskontroll.

Vedlegg 3 – Metode

Prinsipper for metodebruk i forvaltningsrevisjon følger av "RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon"¹⁸ som er vedtatt av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF). Denne bygger i stor grad på samfunnsvitenskapelig metode om etterprøvbarehet av funn, og rettslige prinsipper om at revidert enhet skal kunne få frem sitt syn (kontradiksjon) ut fra vår gjennomgang og vurdering av område vi ser på.

Sett i lys av en forvaltningsrevisjons begrensede ressursramme, samt hensiktsmessigheten i forhold til dens formål, er dokumentasjonen og sikring av denne ikke så omfattende som kravene som settes til vitenskapen og domstolene. Ut fra en vitenskapelig og filosofisk side er det ingen informasjon/dokumentasjon som er helt objektiv eller kilde som er 100% pålitelig.

I forvaltningsrevisjon tilstreber vi at vurderinger og anbefalinger skal gjøres på et objektivt og etterprøvbart grunnlag. Ofte er problemstillingene i en forvaltningsrevisjon mer lukkede og definerte enn forskning og etterforskning. Dette påvirker også våre valg av metode. En av hovedhensiktene med forvaltningsrevisjon er å få til læring og endring om det vurderes behov for dette. Ofte vil dette også skje gjennom prosessen når vi gjennomfører en forvaltningsrevisjon. Ved at det settes fokus på et tema og/eller område, vil ofte den reviderte selv se behov for endring.

Det å pålegge endring er en politisk prosess som er gjenstand for saksbehandling. Av den grunn vil ikke våre vurderinger få direkte virkning for å sette i gang endringsprosesser. Gjennom å fremme vurderinger, og eventuelt anbefalinger, som er relevante for problemstillingene søker vi å bidra til utvikling i den reviderte enhet.

I prosjekter kan vi benytte oss av kvalitative og kvantitative metoder¹⁹. Kvalitativ metode vektlegger forståelse og analyse av sammenhenger i en prosess hos den enkelte. De er viktige for å utvikle bedre forståelse av individer, i forhold til for eksempel motivasjon, følelser, holdninger og kognitive prosesser. Kvantitativ metode består av opptelling av fenomener eller kjennetegn ved en gruppe individer. Det brukes for å analysere et stort antall enheter, som for eksempel land, personer eller bedrifter. Kvalitative og kvantitative metoder er supplerende metoder som ikke kan erstatte hverandre.

Eksempler på aktuelle metoder for innsamling og analyse av informasjon / fakta ved forvaltningsrevisjon:

- Dokumentanalyse
- Samtaler / intervju / gruppeintervju
- Spørreundersøkelser
- Statistiske analyser
- Trendanalyser
- Økonomiske analyser (som regnskapsanalyse)
- Case
- Scenarioanalyse
- Observasjon

¹⁸ Vedlegg 2 – RSK 001 – Standard for forvaltningsrevisjon

¹⁹ Store norske leksikon – https://snl.no/kvalitativ_metode og https://snl.no/kvantitativ_metode

I denne revisjonen har vi benyttet følgende metode:

Dokumentanalyse

Dokumentanalyse består av å hente informasjon fra planer, rapporter, rutiner, vedtak, referater og lignende.

Styrkene ved dokumentanalyse er at informasjonen er skriftlig, og i mange tilfeller har flere personer vært involvert i utarbeidelsen av den. Er dokumentasjonen utarbeidet av den reviderte kan den antas å ha stor grad av pålitelighet. Er dokumentasjonen utarbeidet av, eller på vegne av, noen med en saksinteresse, er det grunn til å være mer forsiktig i bruken av dem.

Dokumentanalyse er ofte hensiktsmessig i forvaltningsrevisjon, siden det ofte finnes mange dokumenter med relevante data for våre undersøkelser. Svakheten er at dokumentanalyse i seg selv bare fanger opp det som er skriftlig dokumentert. For å motvirke dette vil dokumentanalyse ofte benyttes i kombinasjon med andre metoder.

Samtaler / intervju / gruppeintervju

Samtaler, intervju og/eller gruppeintervju egner seg godt til å undersøke åpne, beskrivende problemstillinger, og særlig der det er begrenset med skriftlig informasjon / dokumentasjon.

Utfordringer er å vurdere om det i tilstrekkelig grad gir et helhetlig og «korrekt» bilde av virkeligheten. Utvalgets størrelse og hvordan man velger ut hvem som skal intervjues vil ha betydning for påliteligheten.

Ved gjennomføring av intervjuer skal det føres referat fra samtalen, og de som er intervjuet skal i ettertid verifisere at referatet gir en riktig fremstilling av deres syn på et tema og/eller område.

Spørreundersøkelse

Bruk av spørreundersøkelse egner seg godt for å innhente informasjon om klart definerte problemstillinger med revisjonskriterier. Spørreundersøkelser er relativt lite ressurskrevende å gjennomføre ved hjelp av elektroniske verktøy, og kan potensielt gi en stor tilfangst av informasjon.

Utfordringene er å få et tilstrekkelig antall svar (svarprosent), samt å vurdere om svarene er representative for målgruppen. Med andre ord om svarene gir et godt nok bilde av helheten og virkeligheten på området.

Vi benytter verktøyet Questback²⁰ til å gjennomføre spørreundersøkelser.

²⁰ www.questback.com/no/

Vedlegg 4 – Utledning av revisjonskriterier

Undersøkelsen har 1 problemstilling:

- Etterlever kommunen kravene til kommunal beredskapsplikt?

Ut fra denne problemstillingen og formålet har revisjonen utledet revisjonskriterier. Kriteriene er ikke nødvendigvis uttømmende for ethvert krav som stilles til alle sider av beredskapsarbeidet i kommunene. Kriteriene er oppstilt etter revisjonens vurdering av hva som er det sentrale, basert på en vurdering av virksomhetens egenart og regelverket den forvalter.

Problemstillingene og de utledede revisjonskriteriene er omtalt samlet i kapittel 3.

Kommunal beredskapsplikt

- Etterlever kommunen kravene til kommunal beredskapsplikt?

Utledede revisjonskriterier:

- Kommunen skal utføre en ROS – risiko og sårbarhetsanalyse for kommunen
 - Kommunen skal oppdatere sin risiko- og sårbarhetsanalyse i samme takt som revisjoner av kommunedelplaner og endringer i risiko- og sårbarhetsbildet.
- Kommunen skal utarbeide en beredskapsplan for kommunen
 - Kommunen skal ha en plan for kommunens kriseledelse, interne varslingslister, ressursoversikter, evakueringsplaner og planer for varsling av og krisekommunikasjon med befolkningen
- Kommunen bør følge de nasjonale beredskapsprinsippene som ansvar, likhet, nærhet og samvirke (ALNS)
- Kommunen skal gjøre beredskapsforberedelser slik sektorlovgivningen krever
- Kommunen skal oppdatere sin beredskapsplan minst en gang per år.
- Kommunen skal oppdatere sitt planverk når evaluering etter øvelser eller uønskede hendelser gir grunnlag for det.
- Kommunen skal samordne sitt beredskapsarbeid og sine beredskapsplaner med aktuelle aktører
 - Kommunen skal bidra til å etablere samarbeid med andre kommuner eller andre aktører som man finner hensiktsmessig for sitt geografiske område.
- Kommunen skal gjennomføre øvelser med fokus på områder som fremkommer av sin ROS-analyse.
- Kommunen skal øve sin beredskapsplan minst hvert annet år.
- Kommunen skal evaluere øvelser og uønskede hendelser.
- Kommunen skal kunne dokumentere skriftlig at forskriftens krav er oppfylt

Kilder og begrunnelse:

Som det fremgår av NOU 2019:13 «Når krisen inntreffer», er kommunen en viktig aktør i beredskapsarbeidet. De har ansvaret for å samordne den sivile beredskapen på lokalt nivå, og utgjør det lokale fundamentet i den nasjonale beredskapen. Kommunen har en lovpålagt beredskapsplikt, og skal ha beredskap for sine tjenester og beslutningsprosesser. De får i tillegg ofte ansvar for å håndtere konsekvenser av hendelsene for befolkningen etter at politiet har avsluttet sitt redningsarbeid på skadested. For øvrig håndterer kommunen også uønskede hendelser uten at liv og helse er truet.

Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) har til formål²¹ å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur ved bruk av ikke-militær makt når riket er i krig, når krig truer, når rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare, og ved uønskede hendelser i fredstid.

Loven pålegger blant annet kommunen noen plikter i forhold til å bidra til gjennomføring av Sivilforsvarets oppgaver og tiltak²². Herunder fremkommer blant annet plikten til å ivareta de kommunale beredskapsplikter. Loven definerer også kommunenes plikt til å utføre ROS – risiko- og sårbarhetsanalyse²³ og beredskapsplan for kommunen²⁴. Med hjemmel i denne loven er det utarbeidet en forskrift som utdypet den kommunale beredskapsplikten²⁵.

Formålet²⁶ med forskriften er å sikre at kommunen ivaretar befolkningens sikkerhet og trygghet, og at kommunen jobber systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhetsarbeidet på tvers av sektorer i kommunen. Dette for å bidra til å redusere risiko for tap av liv eller skade på helse, miljø og materielle verdier, som myndighet innenfor sitt geografiske område, som virksomhet og som pådriver overfor andre aktører.

Den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen²⁷ skal kartlegge, systematisere og vurdere sannsynligheten for uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen og beskrive hvordan disse kan påvirke kommunen. Analysen skal som et minimum omfatte:

- a) eksisterende og fremtidige risiko- og sårbarhetsfaktorer i kommunen.
- b) risiko og sårbarhet utenfor kommunens geografiske område som kan ha betydning for kommunen.
- c) hvordan ulike risiko- og sårbarhetsfaktorer kan påvirke hverandre.
- d) særlige utfordringer knyttet til kritiske samfunnsfunksjoner og tap av kritisk infrastruktur.
- e) kommunens evne til å opprettholde sin virksomhet når den utsettes for en uønsket hendelse og evnen til å gjenoppta sin virksomhet etter at hendelsen har inntruffet.
- f) behovet for befolkningsvarsling og evakuering.

På bakgrunn av dette skal kommunen utarbeide langsiktige mål, strategier, prioriteringer og plan for oppfølging av samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet. For å være forberedt på å håndtere

²¹ LOV 2010-06-25 nr 45, Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven), § 1. Formål

²² LOV 2010-06-25 nr 45, Sivilbeskyttelsesloven, § 12. Kommunens plikter

²³ LOV 2010-06-25 nr 45, Sivilbeskyttelsesloven, § 14. Kommunal beredskapsplikt – risiko- og sårbarhetsanalyse

²⁴ LOV 2010-06-25 nr 45, Sivilbeskyttelsesloven, § 14. Kommunal beredskapsplikt – beredskapsplan for kommunen

²⁵ FOR-2011-08-22 nr 894, Forskrift om kommunal beredskapsplikt

²⁶ FOR-2011-08-22 nr 894, Forskrift om kommunal beredskapsplikt, § 1. Formål

²⁷ FOR-2011-08-22 nr 894, Forskrift om kommunal beredskapsplikt, § 2. Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse

uønskede hendelser skal kommunen utarbeide en overordnet beredskapsplan²⁸ med utgangspunkt i den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen. Den overordnede planen skal samordne og integrere øvrige beredskapsplaner i kommunen, samt samordnes med andre relevante offentlige og private krise- og beredskapsplaner. Den skal som et minimum inneholde:

- a) *en plan for kommunens kriseledelse som gir opplysninger om hvem som utgjør kommunens kriseledelse og deres ansvar, roller og fullmakter, herunder hvem som har fullmakt til å bestemme at kriseledelsen skal samles.*
- b) *en varslingsliste over aktører som har en rolle i kommunens krisehåndtering. Kommunen skal informere alle som står på varslingslisten om deres rolle i krisehåndteringen.*
- c) *En ressursoversikt som skal inneholde opplysninger om hvilke ressurser kommunen selv har til rådighet og hvilke ressurser som er tilgjengelige hos andre aktører ved uønskede hendelser. Kommunen bør på forhånd inngå avtaler med relevante aktører om bistand under kriser.*
- d) *evakueringsplaner og plan for befolkningsvarsling basert på den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen.*
- e) *plan for krisekommunikasjon med befolkningen, media og egne ansatte.*

For å bidra til en best mulig utnyttelse av de samlede ressursene som er til rådighet ved en krise, er det anbefalt at det etableres samarbeid mellom kommuner²⁹ om lokale og regionale løsninger av forebyggende og beredskapsmessige oppgaver.

Oppdatering³⁰ av risiko- og sårbarhetsanalysen skal følge samme takt som revisjoner av kommunedelplaner og endringer i risiko- og sårbarhetsbildet. Beredskapsplanene skal til enhver tid være oppdatert. I praksis vil det bety at de må oppdateres minst en gang per år. Det skal fremgå hvem som er ansvarlig for å oppdatere planen og når den sist ble oppdatert.

Forskriften setter krav til at kommunen øver³¹ sin beredskapsplan hvert annet år. Det er anbefalt å hente scenarier fra kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse, og at det der det er hensiktsmessig ut fra valgt scenario og øvingsform øves sammen med andre kommuner og / eller relevante aktører. Etter øvelser eller uønskede hendelser skal kommunen evaluere sin krisehåndtering, og foreta nødvendige endringer i risiko- og sårbarhetsanalysen og beredskapsplaner dersom evalueringen gir grunnlag for det.

Kommunen skal ha et system for opplæring som sikrer at alle som er tiltenkt en rolle i kommunens krisehåndtering har tilstrekkelige kvalifikasjoner.

Forskriften pålegger fylkesmannen å føre tilsyn³² med kommunens arbeid og dokumentasjon på dette området, i tråd med reglene for statlig tilsyn med kommunen.

²⁸ FOR-2011-08-22 nr 894, Forskrift om kommunal beredskapsplikt, § 4. Beredskapsplan

²⁹ FOR-2011-08-22 nr 894, Forskrift om kommunal beredskapsplikt, § 5. Samarbeid mellom kommuner

³⁰ FOR-2011-08-22 nr 894, Forskrift om kommunal beredskapsplikt, § 6. Oppdatering / revisjon

³¹ FOR-2011-08-22 nr 894, Forskrift om kommunal beredskapsplikt, § 7. Øvelser og opplæring og § 8. Evaluering ...

³² FOR-2011-08-22 nr 894, Forskrift om kommunal beredskapsplikt, § 10. Tilsyn, LOV 1992-09-25 nr 107, Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven), Kapittel 10 A. Statlig tilsyn med kommunen eller fylkeskommunen og LOV 2018-06-22 nr 83, Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) Kapittel 30. Statlig tilsyn.

For all krisehåndtering i Norge er de fire prinsippene ansvar, likhet, nærhet og samvirke styrende. Det fremgår av DBS veiledning til forskrift om kommunal beredskapsplikt at kommunen har et generelt og grunnleggende ansvar for ivaretagelse av befolkningens sikkerhet og trygghet innenfor sitt geografiske område.

- Ansvarsprinsippet – betyr at den som har ansvaret i en normalsituasjon også skal ha ansvaret under kriser.
- Likhetsprinsippet – betyr at organiseringen skal være mest mulig lik under kriser som den er i en normalsituasjon
- Nærhetsprinsippet – innebærer at kriser skal håndteres på lavest mulig nivå.
- Samvirkeprinsippet – innebærer at alle med ansvar skal bidra til å sikre best mulig samvirke og samarbeide om forebygging, beredskap og krisehåndtering.

Reglene om kommunal beredskapsplikt i loven og forskriften endrer ikke på disse prinsippene. Sektorlovgivningen pålegger kommunen en rekke krav til beredskapsforberedelser på en rekke områder.

Sivilbeskyttelsesloven kap V og forskrift om kommunal beredskap gir kommunen en generell beredskapsplikt. Denne beredskapsplikten skal ikke erstatte, men komplettere beredskapspliktene som følger av sektorregelverket.

Det finnes en rekke sektorlover som inneholder ulike beredskapshjemler³³ for den enkelte sektor i tilfelle av kriser, katastrofer eller andre alvorlige situasjoner, så vel som særskilte sektorovergrepene lover.

For kommuner vil spesielt følgende av de beredskapshjemler som omtales i NOU'en være av de mest sentrale:

- Helseberedskap
 - Kommunale (og regionale) helsetjenester³⁴
 - Helseberedskapsloven³⁵
 - Smittevern³⁶
- Sivilbeskyttelse³⁷
- Brannvesen³⁸
- Natur og miljø
 - Tiltak i alvorlige faresituasjoner etter vannressursloven³⁹
 - Omfattende ulykker og akutt forurensning etter forurensningsloven⁴⁰

³³ NOU 2019:13 «Når krisen inntreffer»

³⁴ LOV 2011-06-24 nr 30, Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)

³⁵ LOV 2000-06-23 nr 56, Lov om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven)

³⁶ LOV 1994-08-05 nr 55, Lov om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven)

³⁷ LOV 2010-06-25 nr 45, Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven)

³⁸ LOV 2002-06-14 nr 20, Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven)

³⁹ LOV 2000-11-24 nr 82, Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven)

⁴⁰ LOV 1981-03-13 nr 6, Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)

- Plan og bygg⁴¹
- Offentlige anskaffelser⁴²
 - Under EØS-terskelverdiene: uforutsette omstendigheter som gjør at en anskaffelse ikke kan utsettes
 - Over EØS-terskelverdiene: fritak fra krav om kunngjøring ved uforutsette omstendigheter
 - Over EØS-terskelverdiene: fritak fra krav om konkurranse ved særlig alvorlige hendelser

For å bidra til kommunens arbeid med risiko- og sårbarhetsanalyser og beredskapsarbeidet for øvrig har Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap utarbeidet flere veiledere og hjelpeverktøy⁴³. I dette arbeidet vil vi spesielt nevne veilederne til kommunal beredskapsplikt, helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, krisekommunikasjon, øvelser, fylkesmannens tilsyn, samt rapporter fra DSB i serien – «Nasjonalt risikobilde» (NRB) og «Krisesenarioer».

⁴¹ LOV 2008-06-27 nr 71. Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)

⁴² LOV 2016-06-17 nr 73. Lov om offentlige anskaffelser.

⁴³ Se Referanser for oversikt over utvalgte publikasjoner fra DSB.



Vi kan kommuner

Viken kommunerevisjon IKS

Org.nr.: 985 731 098 MVA

post@vkrevisjon.no | vkrevisjon.no

Hovedkontor - Drammen

Postadresse: Postboks 4197, 3005 Drammen

Besøksadresse: Øvre Eiker vei 14, 3048 Drammen

Avdelingskontor - Hønefoss

Postadresse: Postboks 123, Sentrum, 3502 Hønefoss

Besøksadresse: Osloveien 1, 3511 Hønefoss

Avdelingskontor - Follo

Postadresse: Postboks 173, 1401 Ski

Besøksadresse: Parkaksen 7, 1400 Ski

Avdelingskontor - Hallingdal

Besøksadresse: Alfarvegen 117, 3540 Nesbyen